

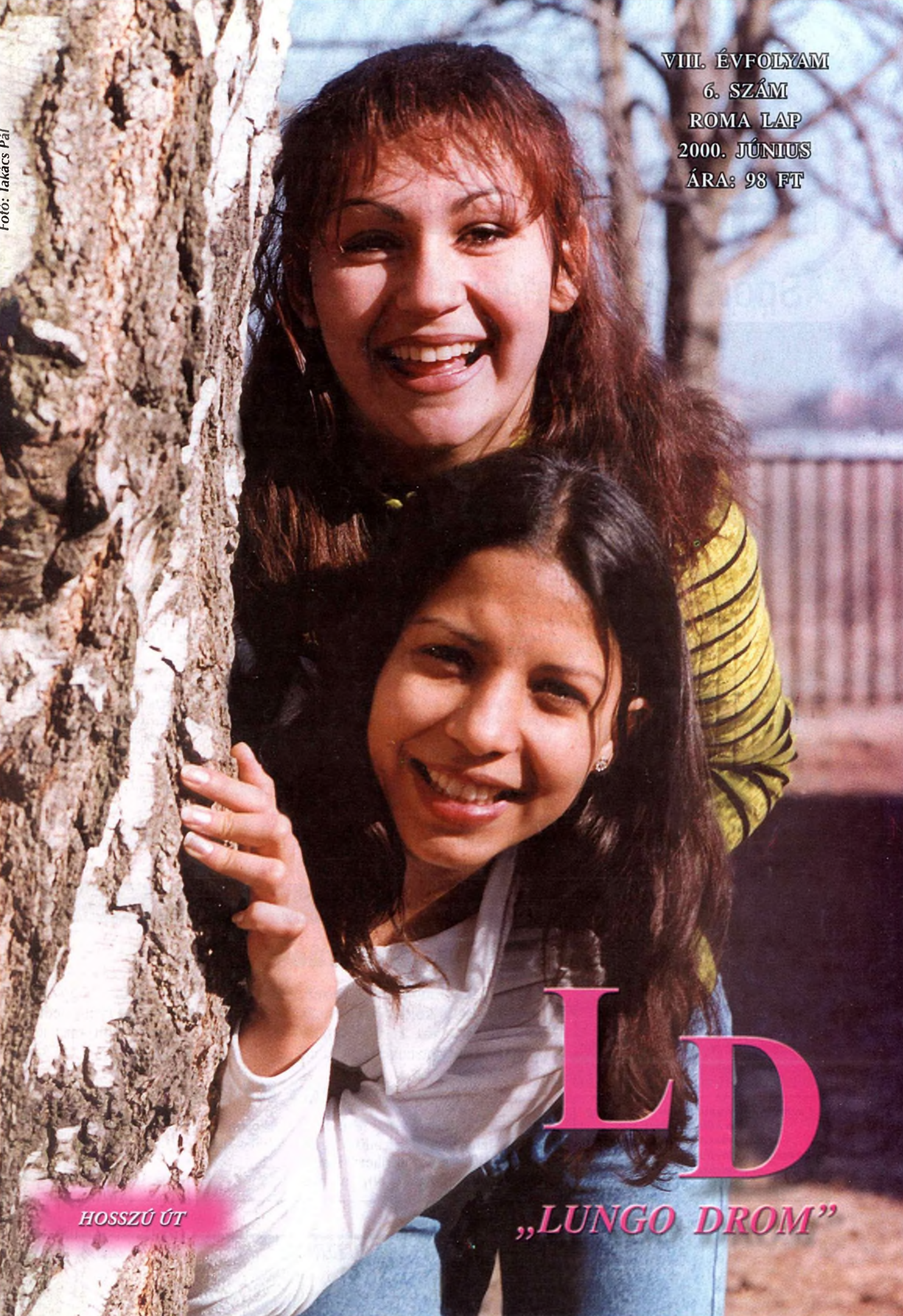
VIII. ÉVFOLYAM

6. SZÁM

ROMA LAP

2000. JÚNIUS

ÁRA: 98 FT

A color photograph of two young women with long dark hair, smiling and leaning against a tree trunk. The woman in the foreground is wearing a white long-sleeved shirt and blue jeans, with her hand resting on the tree bark. The woman behind her is wearing a yellow and black striped shirt. The background shows a blurred outdoor setting with trees and a fence.

LD

HOSSZÚ ÚT

„LUNGO DROM”

P OSTAFORDULT V VAL

Sportnap Gyomaendrődön

Békés megye tizennégy településéről érkezett versenyzők nagy számban neveztek az atlétikai számokba. Képünkön a női síkfutás döntőjének indítása.

házigazda város cigány kisebbségi önkormányzatának betegségből felépülő elnökét.

A Megyei Sportnapon Békés, Gyomaendrőd, Mezőberény, Füzesgyarmat, Vésztő, Geszt, Mezőgyán, Sarkad, Békéscsaba, Orosháza, Doboz és Szarvas településekből majd négyszáz résztvevő versenyzett. A gyermek és felnőtt résztvevők 60-100-200-400 méter futásban, kislabdadobásban, távolugrásban, súlylökésben és családi futásban, a fiúk és felnőttek kispályás fociban, a lányok és asszonyok kézilabdában mérték össze tudásukat.

A települések versenyében Békés, Geszt, Füzesgyarmat, Orosháza, Gyomaendrőd szerezte a legtöbb pontot.

Első helyezést értek el:

- Mihácsi Katalin, Mezőberény
- Vadász Gizella, Füzesgyarmat
- Farkas Borbála, Orosháza
- Boboly Renáta, Geszt
- Varró Pálma, Békés
- Sziegl Annamária, Békés
- Czinánó Tamás, Békés
- Gyöngyösi Rómeó, Mezőhegyes
- Talpa László, Füzesgyarmat
- Farkas István, Orosháza
- Czinánó Egon, Békés
- Ásos Család, Békés

Kispályás fiú foci: I. Békés, II. Gyomaendrőd, III. Mezőgyán

Kispályás felnőtt foci: I. Szarvas, II. Gyomaendrőd, III. Békés

Női kézilabda: I. Békés, II. Geszt, III. Mezőgyán

Az izgalmas verseny győzteseit a támogatók jóvoltából ez évben is sikerült értékes, praktikus jutalmakban részesíteni, de a fő eredmény az együtt töltött szép nap, a sportszerű versenyzés élménye volt, ami a rendező házigazdák érdeme.

Békéscsaba, 2000. június 8.

Hevesi József
nemzetiségi szakfőtanácsos

Címlapon: Takács Pál felvétele

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP

Megjelenik havonta a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért” Kézalapítvány támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány
5080 Szolnok, Aranka utca 3.
Telefon/Fax: 56/372-269
Főszerkesztő: Paksi Éva
Főmunkatárs: Farkas Kálmán
Tervezőszerkesztő: Arabeszk 3 Bt.
Munkatársak: Botasné Kótvé Lilla,
Bubáné Csapó Ilona, Bujdosó Jánosné,
Pálfi Elvira, Rácz Lajos
Felelős kiadó: Farkas Flórián

Nyomdai munkák:
REPRO STÚDIÓ Nyomdaipari Egyén Cég
ISSN 1216-982X

*A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.
Szerkesztőségünk a mientől eltérő véleményt is közli.
A leveleket rövidítve, szerkesztett formában adjuk közre.*

A Békés megyében élő cigánylakosok XVII. Sportnapja ez évben június 3-án Gyomaendrőd városában került megrendezésre. A Sportnapot Dr. Dávis Imre polgármester úr nyitotta meg, köszöntötte Domokos László urat, a körzet országgyűlési képviselőjét, a megyei közgyűlés elnökét, Zsigmond Károly és Pusztai József urakat az Országos Cigány Önkormányzat tagjait, Dógi János urat, a

Enciklopédia

Puskás Ottília

Hírneves cimbalomművésznő, Puskás Béla kolozsvári primás nővére, országos körútjai alkalmával hangversenyeket adott.

Érdemes megjegyezni, hogy a cimbalom a nők között is elterjedt és kedvelt hangszer volt már a múlt század közepétől.

Fátyol Klára

Néhai Fátyol Lajos leánya, a század elején a Vigszínház egyik művészehez ment férjhez. Ismert társasági hölgy volt, a pol-

gárosult cigányságát vállaló nő mintaképe.

(Csemer Géza: Habishti)

Pusoma Jenő versei

Ovisok

Üde patakok
ti majd csobbanjatok
szabad magzatok
ti majd nyargaljatok
napkorong sugarai
ti majd nyilazzatok
földi csillagok
ti majd ragyogjatok
zavaros napjainkra
szakadt nemzetünkre
örömteli sorsot hozzatok!

Kiürültek...

Kiürültek
az iskolai tantermek,
a gyerekek,
hogy fel ne puffadjon
a hasuk,
elmentek
csigabiga szüretre,
szaggatni a kamilla fejeket,
pergetni
a bodzaszemeket,
felszedni
a makkszemeket,
kiemelni
a lapugyökereket!

Hajnalodik (Hajninak)

Mozdulj,
kelj,
duruzsolj
a napnak,
ha a vadonban
bizonytalan is
az utad
elernyedti testtel
haldokolva is menj!

Bibliai igazak (Kovinak)

Aggodalomra
nincs okunk,
augusztusban is vacogunk,
hallgatunk,
könnyel viseljük,
ha baromi szavakkal lövik
a szíviünk.
Koraszülött,
bibliai igazak
ez a hely,
hontalanokat
nem fogad!

HOMÁLYOS CIGÁNY JÖVŐKÉP!

Egyik határozott karakterű országos roma vezető, **Lakatos Oszkár**, az Országos Cigány Önkormányzat egyik alelnöke a Nyíregyházán rendezett, kongresszusként aposztrofált Kárpátok Eurórégió Kisebbségi tanácskozásán **dr. Hende Csaba** igazságügyi miniszteri államtitkár protokolláris tájékoztató jellegű expozéjának meghallgatása után bátorkodott megjegyezni, hogy az elmondottakat immár legalább tizenötödször hallja.

Mit mondjak? Első hallásra bizonyára nem csak engem érintett meglepetéssel, hanem másokat is. Államtitkár úr feltalálta magát. Mondhatnám azt is, hogy elegánsan, s a legtermészetesebb módon lekezelte a kérdést. Ezt válaszolta. Ő nem mondhat mást, csak azt, ami a kormány politikája. És nem biztos, hogy tizenötödször mondja el, lehet csak tizenkettedszer.

Nem okozott derűtséget. Inkább meditációra készítetett. Nem törvény és rendeletek citálását, általánosságokat várt a kongresszus, hanem konkrét eredményeket, a nemzeti kisebbségek, különösen a cigányság gondjainak érdemi kezelésének konstruktív, átlátható, világos koncepcióját. Lehet, hogy földre szállva mást, megfoghatóbb dolgokat kellett volna mondania az államtitkárnak? Nem tudom. Ő a kisebbségek ügyével megbízott politikai államtitkár. Vagy Lakatos Oszkár alelnök úrnak kellett volna más tanácskozást választania. Egymás melletti elbeszélés folyt. Lehet, hogy nem tudott mást, újat, érdemlegeset mondani? Ezt aztán ki így, ki úgy minősítheti. Ennyit csak szabad. Különösen ha valaki olyan szalonképesen, kultúrált hangnemben teszi, mint az alelnök úr.

És nem különben azért, mert szólásszabadság van. S meghallgatnak! Hallathatod a hangod, kritizálhatsz, mondatsz véleményt, csak ez olyan, mint a falra hányt borsó. Érdemi választ nem kapsz. És szerencsés lehetsz, ha hangos elégedetlenkedésed nem jár következményekkel. Mert megeshet, s megtapasztalhatod, ki az úr, ki húzza a vonót, ki osztja a kártyát. Amit államtitkár úrtól hallottunk, az a semmit mondás disszertációja volt. Lufik eregetése.

Az információ, már ami a cigányság élethelyzetének javításáról ígértfolyamként zúdul ránk a hatalomtól, már régóta ugyanaz. Még egy valamire való árverezésen sem adnának érte egy lyukas garast sem. Nyolcadik éve nyúzzák boldogok és boldogtalanok, hozzáértők és laikusok, jó szándékúak és rá csak hivatkozóak a szerencsétlen középtávú roma programot. A régi nem volt jó? Átdolgozták. Rendben van! Ez meg, mint mondják, csak óhajokból áll. Nem igaz. El kell olvasni a Lungo Drom Választási Koalíció Emberhez méltó életet címmel megjelent könyvecskéjét. Csupa konkrétum. Feladat, teendő. Erre épült az Országos Cigány Önkormányzat megújított középtávú roma programja! Állítólag nem jó? Akcióprogramokat kért hozzá a kormány a tárcák részéről. Elkészültek? Nem? Ki tudja? Szeretnék belepillantani. Hol vannak? Ki látta?

Ha nem jó az Országos Cigány Önkormányzat által kidolgozott, keretbe foglalt, s a középtávú programban felvázolt cigányság jövőképe, akkor miért nem készít a hatalom a cigányoknak egy másikat? Velünk vagy

nélkülünk. Csak látnánk már egy átfogó, a cigányság közeli és távoli jövőjét felvázoló koncepciót. Súlytalanná váltak a szavak, már avitt, megavasodott minden, a cigányság élethelyzetéről még a legavatottabbak szájából elhangzó információk is. Nincsen bennük semmi új, semmi érdemleges, semmi megfogható, értékelhető. Idegesítőbb, idegeket örlöb, fájdalmat okozó annál több.

Kiapedőben már az ígérgetések reményfolyama is, melyből itt, most, csak a „szerencsétlen”, mézesmadzagként beígért az általános iskolások részére juttatandó 100 milliós tanulmányi ösztöndíjat említem. Ki tudja hol, hány fórumon hangzott már el Győrtől Nyíregyházáig. El-elhangzik, hogy hol tart az adminisztráció, hol, kik, hogyan pályázhatnak, csak pénzt nem látnak a gyerekek. Arról nem is szólva, hogy az a bizonyos 100 millió kibrunsztolása sem az Ő érdemük. Azt a bizonyos gesztenyét – amely még sül! – is más kaparta ki, s nem a felügyeletet ellátó tárca. Már mindegy lenne, csak megvalósulna. Legalább ennyi.

Devalválódik a bizalom. Megtelt az ígéretek padlása. Egy nyomatékka még ráerősített Nyíregyházán Hende államtitkár úr. Ugyanis a Kárpátok Eurórégió Kisebbségek Kongresszusán ismét úgy volt a 100 millió. Államtitkár úr azt válaszolta az ösztöndíj odaítélését sürgetőknek, hogy „nyugodjanak meg, a pénz megvan, jó helyen van, garancia rá az igazságügyi miniszter asszony.”

A magyarországi cigányság élethelyzetének javításáról konkrét közeli vagy távoli jövőképről semmi érdemlegeset nem hallottunk.

Egy esztendővel ezelőtt, 1999. júniusában alakult meg az új Cigányügyi Bizottság. A Népszabadság 1999 június 7-ei számában a következő olvasható: „A cigányügyi tárcaközi bizottság megalakulásakor derül ki, hogy mennyi pénz jut a kormány romaprogramjának végrehajtására.

Nem tudom, kiderült-e már? Aki tud róla, hogy az említett célokra mennyi pénzt szántak a tárcák, amelyet a középtávú intézkedési csomag ír elő számukra, kérem jelezze!

Egy bizonyos: ez év június 6-án kedden, rendkívüli ülést tartott a Cigányügyi Tárcaközi Bizottság, amelyen Hende államtitkár úr ismét hangsúlyozta: „... a kormányzat és a romák képviselői megkezdték egy hosszú távú stratégia kidolgozását, amellyel – a már elfogadott középtávú intézkedési csomag mellett – a cigányság helyzetén kívánnak javítani.” Íme egy újabb ígervény, holott még az eddigiekben sem történt valójában előrelépés.

Tény, hogy az említett tanácskozáson nem képviseltette magát az Országos Cigány Önkormányzat.

Farkas Flórián, az Országos Cigány Önkormányzat elnöke újságírói kérdésre azzal indokolta távolmaradását, hogy „a tavaly elfogadott cigányügyi kormányhatározat óta nem történt érdemi lépés a romák érdekében.” Ez viszont érdemi válasz volt, akárhogyan is reagált a hatalom. Egyetlen következtetés kívánczik ide. Éspedig az, hogy továbbra is homályos a magyarországi cigányság jövőképe. Ki lát a jövőbe, mikor tisztul?

Farkas Kálmán

Tanévzáró keresztelővel

Hegedüs T. András nevét vette fel a Roma Esély

Jaj, Istenem, hol az otthon? – énekelték cigányok és nem cigányok a Roma Esély Alternatív Alapítványi Szakiskola, Középiskola és Kollégium tanévzáró ünnepségén. A dalban feltett kérdésre a választ is megadták műsorukban a diákok: az iskolában, ahol ezúttal nem tanulni, hanem ünnepelni gyűltek össze tanárok és tanítványok.

A tanévzáró minden iskolában vidám. Ám a legtöbb oktatási intézményben még ekkor is szokatlan a vastaps és a diáksereg önfeledt éneklése. A Roma Esély tanulóinak azonban mindez olyan természetes volt, mint átvenni a bizonyítványokat. Szólt is a dal romától és nem romától, cigányul és magyarul egyaránt. **Doncsev Tosó**, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnöke ezért is vélte úgy, hogy a szolnoki iskola diákjai szeretetből példát mutatnak az egész országnak.

– Az esély a jobb életre az iskolában kezdődik – fogalmazta meg köszöntőjében az Oktatási Minisztérium helyettes államtitkára. **Környei László** szerint ezt értették meg a Roma Esély tanulói, akiknek most az a feladatuk, hogy ezt a környezetükben is tudatosítsák. A kisebbségben élő emberek ugyanis olyanok, mint azok az angyalok, akiket egy szármay

teremtett az Isten. Össze kell fogódzkodniuk, hogy repülni tudjanak – mondta Környei László.

Szolnok polgármestere mindezt azzal egészítette ki, hogy az esélyhez lehetőséget is kell adni. **Szalay Ferenc** szerint ezt igyekszik is minden eszközzel biztosítani a megyeszékhely önkormányzata. **Farkas Flórián**, az Országos Cigány Önkormányzat elnöke arra emlékeztetett, hogy jó úton indult el a Lungo Drom, amikor 1995-ben, a cigánypolitika rendszerváltó programjának megfogalmazásakor az oktatást állították középpontba. Ezt jelzi az a példátlan társadalmi és politika támogatás, amit a szolnoki iskola élvez. A cigány politikus szerint azonban még csak félúton járnak. Szükség van a Roma Esély program alapján működő óvodákra, általános iskolákra, sőt egy olyan szociálpedagógiai főiskolára, ahonnan a cigány ügyért dolgozni tudó, felkészült szakemberek kerülnek ki.

Jelezendő, hogy a Roma Esély már országos programmá nőtte ki magát, a tanévzáró ünnepség végén az iskola felvette egykori szakmai vezetőjének, a közelmúltban elhunyt Dr. Hegedüs T. András professzornak a nevét.

Valódi változást várva

Tanácskozás a roma oktatásról

A valódi változások nem történtek meg a romák oktatásában – fogalmazott **Dr. Kerégyártó T. István** társadalomkutató azon a konferencián, melyen megpróbálták egy asztalhoz ültetni a különböző cigány iskolák vezetőit. A szakember vita-indítójában kijelentette: mindenképp egységes gondolati rendszerbe kellene foglalni az egymás mellett futó iskolai programokat.

Doncsev Tosó, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Hivatalának (NEKH) elnöke úgy látta, legalább a pedagógusoknak kell megfogalmazniuk a programokat, amelyek mellé aztán odaállhat a hivatal. Azokat a vélekedéseket azonban túlzásnak tartotta, amelyek szerint a

rendszerváltás óta eltelt tíz évben nem történt volna semmi cigányügyben, hiszen elkészült a középtávú kormányzati cselekvési program. De jó esély van arra is, hogy 2002-re két városban – Debrecenben és Szolnokon – cigány kollégiumok jöjjenek létre.

Az Országos Cigány Önkormányzat vezetője elismerte: szükség van a középtávú programra. **Farkas Flórián** szerint azonban a cigányságnak nincsenek évtizedei kívánni az eredményeket. Ha nem lesznek rövid időn belül érzékelhető változások, akkor felmorzsolódik a cigányság. A roma politikus éppen ezért sürgette, hogy a kormány kezelje nagykorúként a cigányügyet

és adjon a változtatáshoz eszközöket a cigányság legitim képviselőinek a kezébe.

Az oktatásról szólva **Farkas Flórián** kijelentette: minden roma iskolára szükség van, bármilyen program alapján is neveli a gyerekeket. Ám azok működését megfelelő állami támogatások nélkül bizonytalannak tartotta. Szorgalmazta, hogy a pedagógusok közösen fogalmazzák meg a cigány oktatás legégetőbb problémáit, amit aztán az OCÖ kellő súllyal képviselhet a nyilvánosság előtt és a kormánnyal folytatott tárgyalásokon.

Telcki József

Tíz év a göröngyös úton...

A Békés Világért Alapítvány, a VI. kerületi Polgármesteri Hivatal és az Országos Cigány Információs és Művelődési Központ támogatásával jubileumi kiállítást rendeztek Kosztics László szobrászművész legjobb „terméselből” a Fáklya Klubban.

Kosztics László és Kassai Zsófia

Kosztics László munkásságát a Lungo Drom lap figyelemmel kísérte, mint annyi más tehetséges művésznek, bemutatkozási lehetőséget biztosítottunk, s nyomon követtük, ahogyan a tehetségük „beérett”.

Ilyen beérett kalász Kosztics László is. **Kerékgyártó István** művészettörténész, esztéta, emigyen méltatta a megnyitón a szobrászművész munkásságát.

– Kosztics László beás cigány családból származik. A fafaragó mesterséget a nagyapjától leste el. A beások között sok az ügyes kezű mesterember, akik főleg használati tárgyakat készítettek, teknőt, kanalat, sodrófát, talakat.

Kosztics László nem ezen az úton indult el. Ő alkotni akart, kezdetben a naturalista irányzatot követte, a közvetlen látást „lemásolta”. A témát a környezet, a milió adta, amelyben élt. Így születtek meg a Dagasztó, Fahordozó, Czinka Pan-

na, Paganini szobrai, amelyek „fényképszerűek”.

Ahogy a művészet és a lélek érni kezdett a stílus és a mondanivaló a naturalizmusból átváltott az expreszszionizmusba. A Vértanúk fája című szoborkompozíció, emlékeztető és mementó is egyben. A zöld levelek az ágak végén azt szimbolizálja, hogy a vértanuk halála nem volt hiábavaló, mert a rügyek új életet hajtottak.

Kosztics László 1977-ben faragta meg István megkoronázása című művét, amely az egyik legjobb alkotása. A művész utolsó időkben készített művei a belső látás irányításával készültek, egy tudatos művészeti és emberi váltás tanúi lehetünk, mint stílusban, mint szellemiségében egyaránt. Ezek a szobrok, szoborkompozíciók elgondolkodtatóak, megfektetésre váróak. Újszerűségük az eredetiség igényességével lepnek meg bennünket.

Kosztics László: Vértanúk fája

Tiszteletet parancsoló, ahogyan Kosztics László ezt a tíz évet végig csinálta, önmagát menedzselve megtalálta azt a lehetőséget, hogy miként adja el a szobrai.

Ma még nem elég alkotni, az életben maradáshoz több kell. Jó kapcsolatok és megragadható alternatívákra van szükség ahhoz, hogy a művész folyamatosan alkotni tudjon.

Rácz Lajos

Pipázó öreg

Ösztöndíjas Roma fiatalok

XII. Gálaműsora

2000. május 31-én 11 órai kezdettel
sajtótájékoztatót tartott Zsigó Jenő
a Cigány Ház (Romano Kher) igazgatója.
A tájékoztatón vázolta, hogy június 1-én
nagyszabású gálaműsorra kerül sor
a Thália színházban, ahol közel ötven fiatal kap
lehetőséget arra, hogy megmutassa tehetségét.

Zsigó Jenő bevezetőjében arról beszélt, hogy a tehetséges roma fiataloknak egyre nehezebb a továbbtanulási lehetőségük, az esélyeik nagyon beszűkültek, mivel a továbbtanulásnak komoly anyagi vonzata van.

Nagyon sok fiatalnál nem derülhetett ki, hogy tehetséges talentummal van megáldva, mert a megmérettetésre nem kerülhetett sor az említett anyagiak miatt.

A Cigány Ház azért jött létre 1987-ben, hogy az ambíciózus fiatalok közép és felsőfokú oktatását elősegítse. A támogatás ösztöndíj formában történik. A középfokú intézményben tanulókat 5000, a felsőfokú intézményben tanulókat 8000 forint támogatásban részesítik. A Romano Kher állandó, élő kapcsolatban van a tanulókkal. Csak személyesen vehetik fel a juttatást, ezzel szeretnénk szorosabbá tenni a fiatalokkal a személyes kapcsolatainkat, amely egyben a magánéletük gondjait is jelentheti az adott

esetben. Az elmúlt 12 év alatt közel 1000 fiatal részesült ösztöndíjban. Csak közepes tanulók részesültek benne, csak ez volt a megkötés, semmilyen elkötelezettséggel, megkötéssel nem jár az ösztöndíj odaítélése.

A Thália színház zsúfolásig megtelt. Sokan kíváncsiak voltak a roma fiatalok gálaműsorára. Annál is inkább, mivel a belépés díjtalan volt. Sok szimpatizáns „magyar” ember is kíváncsi volt a roma fiatalokra.

Zsigó Jenő az az elv vezérelte, hogy minél több fiatal felléphessen, ezzel megmutatva tehetségét. Ezért a műsor nem volt felkonferálva, a műsorfüzetből lehetett követni az adott művész nevét és az előadott művet.

A műsor számomra nagyon színvonalas volt, fiatal tehetségek mutatták be tehetségüket hegedűn, zongorán, cimbalmon, nagybőgön. Imponáló felkészültséggel adták elő a zeneműveket. Oldásként divatbemutatóra került sor. Számomra imponáló volt, hogy egy molett lány is kapott esélyt arra, hogy végigvonuljon a kifutón. A színi növendékek verseket mondtak. Kissé groteszk humoros verseket válogattak, benne volt a fiatalos lázadás, ami jól oldotta a komolyzenét.

A Rajkó zenekarral zárult a program. Zsigó Jenő megköszönte a szereplőknek és a vendégeknek a részvételt, a jelenlétet, amely az együttgondolkodásra nyit kaput.

Rácz Lajos

Cigány és nem cigány gyerekek által rajzolt színes szívekben, kifestett keretekbe írtam a nevem június 8.-án kora délután Nyírmadán, a Művelődési Ház könyvtárában, ahol felnőttek és gyerekek, szülők, tanárok, a Cigány Önkormányzat és a Lungo Drom vezetői fogadtak. Szíves szóval, szeretettel vettek körül. Köszönet illeti ezért elsősorban Lukács Ilonkát, a Nyíregyházi Móricz Zsigmond megyei és Városi Könyvtár gondoskodó, figyelmes könyvtárosát, aki az Ünnepi Könyvhét keretében gondolt a roma irodalomra, a cigány költőkre, írókra is.

Kissé meglepett, amikor a megyei könyvtár igazgatója

Nagy László, a megnyitóra író-sátor elé invitált a hazai neves írók társaságá-

ban. Jóleső érzés töltötte el szívemet, s arra gondoltam: vajon közülünk, roma alkotók közül, kiket hívtak meg e jeles ünnepre, vagy egyáltalán meghívtak-e valakit?

Takács István, Nyíregyháza Város alpolgármestere köszöntötte meleg szavakkal a jeles eseményt, s a színvonalas szabadtéri műsor után fogadásra invitálták az Ünnepi Könyvhét vendégeit. E könyvhét keretében kerültem én Nyírmadára, ahol Mudri Barnabásné, a kedves Erzsike köszöntött. Természetes, hogy dedikálásra is sor került. Örömmel ajánlottam a felnőtteknek a Csisznyikói cserepek című szociográfiát, a Roma holt

lelkek című humoreszk kötetet. Jól esett az érdeklődés, főleg a romák részéről.

Gazdag, sokszínű s Európa-hírű a magyarországi cigány irodalom. Illenék ennek megfelelően kezelni, s gondoskodni a roma írók-költők, alkotók műveinek legalább évenként egyszeri seregszemléjének megrendezéséről.

Gazdája lehetne ennek az Országos Cigány Önkormányzat Információs és Művelődési Központja. Felvállalhatná megszervezését, összeállíthatna egy színvonalas kulturális programot, neves előadóművészek léphetnének

pódiumra a roma írók-költők műveivel. És így talán még mecénásokat is

lehetne szerezni, akik vállalnák és felvállalnák a gondokkal küzdő roma írók problémáit, segítenének könyveik kiadásában.

Lehetne ezt a roma írók-költők napját a Magyar Könyvhéttel egy időben rendezni, sátrakat állítani immár a könyveknek, s odacsalogatni roma és nem roma érdeklődőket, akik ismerkedni szeretnének a cigány irodalommal, költészettel, zenével, táncsal kultúrával. Ez lenne az igazi. Ez lenne a cigány alkotók napja. Remélem javaslatom meghallgatásra talál.

F.K.

Utunk Európában – (2. rész)

Egy dublini tanácskozás tanulságai

Az EFECOT munkacsoportja föltétlenül ajánlja, hogy a tanárképzésben kapjon kiemelkedő fontosságot az antirasszista és az interkulturális nevelés kérdésköre. A mindenfajta „másság” felismerése és elismerése nemcsak a türelmet, a toleranciát jelenti az akár etnikai kultúrájuk, rasszjegyeik, akár más tekintetben a többségtől eltérő emberekkel (gyermkekkel, fiatalokkal) szemben, hanem azt a készséget kell kifejleszteni, hogy a többségtől – „tőlünk” – valamilyen tekintetben eltérő emberekkel együtt tudjunk működni. Az alapképzésben még ennél is többet kell megtanulni. Azt ugyanis, hogyan lehet hatékony közösséget szervezni az etnikai eredetét tekintve is eltérő emberekből. Ehhez mindenképpen szükség van olyan tanulmányokra, amelyek a pedagógus-hallgatókat az etnikai csoportokkal való közös munkára készítik föl. Magyarországon a cigányság a társadalmi csoport, amely lehetőséget ad a más etnikai kultúrával való ismerkedés és együttműködés gyakorlására minden leendő tanárnak. Hangsúlyozandó, hogy a pedagógusok általános alapképzésében a cigányság kultúrájával való megismerkedés elsajátítása abból az elméleti és gyakorlati aspektusból értelmezhető, hogy minden közösségszervezőnek meg kell tanulnia különböző etnikumú személyekkel való közös tevékenységet, a gyakorlatban működő antirasszista és interkulturális együttműködést.

A bizottság úgy véli, hogy Magyarországon a cigány népesség száma és aránya miatt jó volna, ha a tanárképzés minden formájában helyet kapnának a cigányság kultúrájával kapcsolatos alapismeretek. Szinte valamennyi tanárképző főiskolán és egyetemen vannak választható kurzusok ezen a területen. A ciganológia/romológia már két pedagógusképző főiskolán választható szakosítás, sőt az egyetemi alapképzésben – a tanári és más szociális területek hallgatói számára – egyetemi diplomát adó szak, amelyben a szociális helyzettel kapcsolatos tanulmányok mellett jelentős szerepe van a nyelvnek, a kultúrának, a történelemnek és a politikai ismereteknek és a megfelelő gyakorlatoknak. Az EFECOT bizottság javasolja a programban résztvevő országok számára ennek átültetését.

Kérdéses – a munkacsoport nem tudta megoldani a problémát –, kell-e speciálisan képzett vagy továbbképzett tanár a cigány gyermekek és fiatalok oktatására, s ha igen, honnan toborzódnának a tanárok. Optimális nyilván az lenne, ha ezen a területen a legképzettebb, szociálisan legérzékenyebb tanárok dolgoznának. Mivel ennek biztosítására rendszerint nincs lehetőség, a bizottság a továbbképzésben javasolja a specializálást. Az említett alapképzéseken kívül az állami költségvetés által finanszírozott, kötelező továbbképzésen kellene résztvennie minden egyes

tanárnak. A cigány gyermekek, fiatalok által látogatott oktatási intézmények pedagógusai számára speciálisan kialakított, a felsőoktatási intézmények által szervezett modul-rendszerű oktatási formák nyújtanak továbbképzési lehetőséget.

A szociálpedagógiai képzés és továbbképzés nyújt (nyújtana) arra lehetőséget, hogy a cigány népcsoport speciális igényeire is nagyobb tekintettel legyünk. Ezeknek a problémáknak a megoldása nem a szaktanári képzés és továbbképzés feladata, hanem speciálisan képzett szociálpedagógusokat igényel. A szülőkkel és a gyermekekkel folytatott együttműködés akkor lehet eredményes, ha a cigány kultúra ismeretét és tiszteltét érzékelik. Csak ilyen ismeretek birtokában képesek kellő módon akceptálni a családokat, illetve olyan projekteket szervezni, amelyek hozzájárulnak a tanulók integrációjához. A tanárképzésben és továbbképzésben arra kell törekedni, hogy a tankönyv szintjén túllépő gyakorlat keretében készüljenek fel a tanárok az antirasszista és interkulturális nevelés feladataira.

A gyermekek sikeres integrációja érdekében szükséges a szülők fejlődésére is figyelmet fordítani. A családnak meg kell értenie az iskola működését, hogy partner lehessen gyermeke támogatásában. Ez nem könnyű feladat olyan emberek számára, akik maguk csekély tapasztalattal rendelkeznek a téren, s tapasztalataik döntő részben kudarcok és szorongások sorozata. Ez a Magyarországon is ismert attitűd nehezíti a szülők számára az iskola elfogadását. A hagyományos és tekintélyelvű magyar iskolarendszerben a tanár járt családot látogatni, illetve behívta értekezletre a szülőket. Mindkét relációban alá-fölrendeltség fejeződött ki az iskola (tanár) és a szülő között. A család-látogatásnak ellenőrző funkciója volt, a szülői értekezleten a szülők informálása és kioktatása folyt. Mára a helyzet sokat változott, csökkent a tekintélyelv szerepe, ám a helyébe nem lépett eleven partneri kapcsolat. Erre gyakran nincs is igazán nagy szükség: amikor a család és a gyermek pontosan tisztában van az iskola működésével, lényegében egyetért annak általános elveivel, tényleges gyakorlatával. A szociálisan peremhelyzetűek, etnikai kisebbségek, hátrányos helyzetűek esetében azonban éppen erről a kölcsönös megértésről, konszenzusról nem beszélhetünk a családok iskolatávoli kultúrája következtében. Az egyetértést és az együttműködést lépésről lépésre kell kialakítani. A szülőket arra kell bátorítani, hogy bejárjanak az iskolába. Természetesen nem a tanórákon, nem is a tanári szobákban van a helyük, jelenlétük értelme nem az iskolai munka vagy éppen gyermekük ellenőrzése, hanem hogy barátságos, támogató és hasznos intézményként ismerjék meg

az iskola világát. A rendszeres együttlét lehetőséget ad arra, hogy a tanárok a szülők számára is szervezzenek programokat. A nyílt napok rendszere, a pályaválasztási tanácsadás nálunk is jól működő programjai a szülői támogatás megnyerésének. Az együttműködés egyik kívánatos iránya lehet, ha az iskola tud olyan programokat indítani, amelyeken a szülők valamilyen kvalifikációt szerezhetnek, esetleg eljutnak az általános iskola befejezéséig. A felnőttképzés meghatározott formáinak kialakítása az adott iskolában növeli annak esélyét, hogy a családok az iskolát megértve nagyobb mértékben lesznek képesek gyermekeik tanulmányainak támogatására.

A társadalmi kohéziót elősegítő nemzeti oktatáspolitikák általános elvei és gyakorlata az a keret, amelyben kibontakozhatnak a helyi, iskolai kezdeményezések. A kormányzat felelőssége, hogy gondoskodjon a sikeres egyedi projektek elterjesztéséről. A kormányzati felelősség körébe tartozik a tudományos kutatások és nemzetközi kooperációk támogatása is. A koordináció mellett a finanszírozás a kormányzat másik fontos feladata. Ez Magyarországon az emelt szintű normatíva biztosításával valósul meg. Ennek hatékony felhasználására ki kell dolgozni a megfelelő struktúrát, és el kell érni, hogy valóban az érintett tanulók érdekét szolgálja.

A finanszírozónak, a szakmai közvéleménynek és maguknak az érintetteknek is érdeke, hogy a ráfordítások – mind a pénzbeli mind a nem pénzbeli ráfordítások – eredményeiről és problémáiról rendszeres visszajelzést kapjon. Magyarországon a folyamatnak ez az eleme talán a legkevésbé kialakult. Hiányoznak, vagy merő formalitásként vannak kezelve az értékelés különböző formái, mind az önértékelés, mind a külső szakmai értékelés. A legtöbb résztvevő országban természetes, hogy a kezdeményező intézmények éves rendszerességgel kell, hogy elszámoljanak az elért haladásról. Javasoljuk Magyarországon is az értékelési mozzanat erősítését. A nemzetközi minták segítenek az indulásban. Bár az újonnan létrejött rendszer az OKÉV hálózat markánsabb átvilágítást tesz lehetővé a kisebbségi oktatás terén is, szükséges a részletesen kidolgozott belső minőségbiztosítási rendszer kialakítása.

A tanácskozás a magyarországi szakértők álláspontjának szinte teljes elfogadásával végződött. Az unió és a szaktárca elé az az állásfoglalás kerül, amit már évek óta folyamatosan és minden lehetséges fórumon eddig is hangoztattunk. Most ez nemzetközi szakértői megerősítést kapott. A politikai döntés még várat magára. Mint ahogy a cigányság élethelyzetének javulása is. Talán most azonban...

Csillei Béla

Roma irodalmi óra Aranyosapátiban

**Nem szokás köszönettel
kezdeni egy írást, én most
mégis ezt teszem.**

**Elismerés illeti azokat,
akik a Beregi Ünnepi Hét
programjának összeállításakor
gondoltak ránk,
cigány költőkre, írókra is,
egyáltalán a roma irodalomra.**

A XI. Beregi Ünnepi Hét keretében – május 13-án – szívesen látott vendége voltam az Aranyosapáti Általános Iskolának, ahol felsőtagozatos tanulók és felnőttek, tanárok, szülők, a cigány önkormányzat és a Lungo Drom Szervezet képviselői részére tartottam rendhagyó órát a roma kultúráról, költészetéről.

Az idegen, aki csak hallott Beregről, de közelebből nem ismeri, nem fordult meg itt, azt gondolhatja, micsoda elmaradt táj lehet. Nem így van. Bereg, ez a még sok hazai ember előtt is felfedezetlen természeti szépségekben gazdag táj olyan, mint egy kis ékszerdoboz. Ha a Beregre járó turista,

természetjáró elhagyja e térség központját, Vásárosnaményt és Kisvárdát irányába fordul, rendezett, ápolt virágoskertekben pompázó apró falvakat, portákat talál. Szinte egymás ölébe épült Kisvársány, Nagyvársány, Gyüre, s nem messze tőlük Aranyosapáti. Úgy tűnhet, mintha a Dunántúl valamelyik gazdag, igen rendezett térségében járna az ember. És ezekről azért is kellemes szólni, mert ezekben a falvakban sok roma család él. Aranyosapáti 2150 lakosából több, mint 700 a cigány. És sok családnak ugyancsak gondozott, virágos kertje van. Van közöttük olyan cigány ember, aki a különleges virágokat, gyűjti. Akad olyan roma család is akinek füvesített a kertje, rendszeresen öntözi, nyírja, s az udvarán zuhanyzó van. S ami jellemző a faluban ez a gondozottság, ápoltság és tisztaság tapasztalható az iskolában és az óvodában is. Az iskolai tanulók létszáma 274, s ebből 172 a cigány. Jó volt tapasztalni, hogy gondoskodás és szeretet övezi valamennyiüket a pedagógusok részéről.

Cigány és nem cigány tanulóknak együtt tartottam meg a „különleges” roma irodalmi órát, s megtapasztaltam, amit Choli Daróczi József neves köl-

tőnk, műfordítónk mondott. „Míg én rólad mindent, te rólam semmit sem tudsz”. Fél százánál több roma-nem roma fiatal figyelt minden szavamra. Először hallottak a cigány mese és mondavilág csodáiról, **Bari Károly, Lakatos Menyhért, Osztóján Béla, Rácz Lajos, Rostás-Farkas György, Csemer Géza** és a többiek munkásságáról, s természetes, hogy kíváncsiak voltak életutamra is.

Külön megtiszteltetés volt számomra, hogy Vásárosnaményből is eljöttek, hogy részesei legyenek e beszélgetésnek. Megtisztelte az órát **Fejes Gáborné**, a Vásárosnaményi Könyvtár vezetője is. E találkozó sikeréért sokat tett **Kozma Károly** iskolaigazgató és helyettese **Pálfi Andrásné**. Köszönet mindazoknak, akik valamit cselekedtek azért, hogy rólunk, a cigány kultúráról és irodalomról többet tudjanak, mint eddig.

Ilyen és hasonló, a roma kultúrát, irodalmat, zenét, művészeteket és alkotóikat ismertető órák sokaságára van szükség ahhoz, hogy a Kárpát-medencében együtt élő népek, nemzetiségek, romák és magyarok jobban megismerjék egymást.

Farkas Kálmán

Kisebbségi Önkormányzatok Elnökeinek képzése Békés megyében

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány támogatásával május közepén két napos továbbképzést tartott a Békés Megyei Cigánylakosok Egyesülete a megyében működő 19 cigány kisebbségi önkormányzat tisztségviselőinek, s a több mint ezer tagú Egyesület 16 településéről érkező helyi csoportjainak, vezetőinek.

A továbbképzés résztvevői tájékoztatást kaptak az 1047/1999. (V. 5.) Kormányhatározatban megfogalmazott közeptávú intézkedéscsomagból adódó feladatokról, a települési és a kisebbségi önkormányzatok együttműködésének gyomaendrődi gyakorlatáról, a nemzeti és etnikai kisebbségek óvodai nevelésének, iskolai oktatásának, irányelvének gyakorlati végrehajtását szabályozó 32/1997. (XI. 5.) MKM rendeletről, a Megyei Közigazgatási Hivataltól a cigány kisebbségi önkormányzatok mű-

ködésének Békés megyei tapasztalatáról, mely szerint a kisebbségi önkormányzatok többsége eredményesen tevékenykedik Békés, Doboz, Elek, Szarvas, Sarkad, Gyomaendrőd, Orosháza, Mezőberény, Vésztő településeken, de van olyan cigány kisebbségi önkormányzat, amely nem készített munkatervet, nem tartja meg a minimális 6 ülést sem, s nem tud kapcsolatot kiépíteni, programot szervezni az öt megválasztó cigányközösségnek. Tájékoztatást hallgattak meg a hagyományörző cigány együttesek működésének, a kultúra ápolásának fontosságáról, **Pusztai József**, az ÖCÖ tagja, megyei koordinátor és **Drágos József** Egyesületi alelnök vezette szekcióüléseken az aktuális feladatokról, a június elején XVII. alkalommal megrendezésre kerülő Békés megyében

élő Cigánylakosok Sportnapja, a 100 tehetséges V–VI. osztályos V–VI. osztályos cigánytanuló kétszer egyhetes baltányai életmódtáboráról, a civil szervezetek tevékenységének fontosságáról.

Kiemelkedő vendége volt a képzésnek, s nagy sikerű előadásával a pályázatírást segítette, hasznos információt adott a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány igazgatója, **dr. Farkas Gabriella** a nagyszámú résztvevőnek.

A kétnapos képzés a megye cigányvezetőinek nyújtott hasznos, gyakorlati ismereteken túl a települések cigányközösségeinek vezetőit is közelebb hozta, egymástól is sokat tanultak, s ösztönözték a folytatni szeretnék a továbbképzést.

Hevesi József
szak-főtanácsos

Kettős portré

Anya és fia

A primásnő

Horváth Zsuzsa Pomázon született, híres zenészcsaládból. Leánynak született ami többnyire anyasorsot jelent a romáknál. Ez így is lett volna, de Zsuzsának abszolút hallása volt, igazi östehetség, olyan talentummal megáldva, amely új sorsot, új utat nyitott meg a kislány számára. A szomszéd fiút tanította hegedülni Zsuzsi édesapja, s a sokadik próbálkozás után sem sikerült a tanítványnak a zenei motívum.

Czinka Panna címszerepében

Zsuzsi közbekotyogott: én el tudnám muzsikálni... Édesapja egy pillanatra meghökkent és kissé hitetlen indulattal Zsuzsi kezébe nyomta a hegedűt és ráparancsolt, hogy játssza el, ha annyira tudja.

Zsuzsi ekkor 8-9 éves lehetett, kissé nagy volt számára az egész – de azért tisztára sikeredett a dallam. Édesapjának tátva maradt a szája, majd biztatni kezdte a kislányt, hogy muzsikáljon. A kislány muzsikált: frissest, csárdást, hallgatót. Ezzel a sorsa megpecsételődött. Primás lesz a

lányból, döntött az apa! Ilyen még nem volt, súgtak össze a romák.

Zsuzsa 1953-ban a KISZ Központi Művészegyüttesébe került (Rajkó Zenekar). A fiúk sokat csúfolták, zrikálták Zsuzsit és ő sírva panaszkodott **Farkas Gyula** bácsinak, aki a kör közepére állította és a következőket mondta: maga primás akar lenni, vagy sem? Zsuzsi hüppögve mondta, hogy igen. Akkor ne böggjön itt nekem! (Gyula bácsi a gyerekeket is magázta). – Ez a lány a mai naptól kezdve fiú. Tessek ezt tudomásul venni! És Gyula

bácsi a vonóval „fiúvá ütötte” Zsuzsit. Ettől kezdve egyenrangú partnerként kezelték a fiúk.

Horváth Zsuzsa a Rajkó Zenekarral eljutott Varsóba, Helsinkibe a VIT találkozókra. Zsuzsát nem más, mint **Boros Lajos** tanította, ez a játékán is érezhető. 1964-ben hegedűvizsgát tett és ezzel elkezdődött saját primási élete. Három évig muzsikált a salgótarjáni Karancs Szállóban, később **id. Járóka Sándor** után játszott, majd a Dömsödi Csárdában és a Kulacsban.

Pályafutása során bejárta a fél világot, volt Dzsakartában, majd Anglia és Franciaország következett a 100 Tagú Cigányzenekarral.

Horváth Zsuzsának három gyermeke van, két lánya és egy fia és hét unokája. Filmszerepe Czinka Panna címszerepe. Személyesen ismerte **Jávor Pált** és **Latabár Kálmánt**.

Rádió és tévé felvételek őrzik nagyszerű játékát. Nőként megállta a helyét ebben a kemény férfimezőnyben. Ma már visszavonultan él, van egy tanítványa: ifj. **Botos József**. Sok mindent megkapott az élettől. Siker és dicsőség kísérté életútját. Ma már a fiára figyel: **Tolnay Andrásra**, aki magyarnóta énekesként bontogatja szárnyait.

A magyarnóta énekes

Tolnay András „szemtelenül” fiatal kora ellenére (22 éves) elismert művészként tartja számon a szakma. Több hangszeren játszik: hegedűn, cimbalmon, zongorán. Egy alkalommal a Kulacs Étte-

Puporka András énekes, a 100 Tagú Cigányzenekar szolista és Horváth Zsuzsa primásnő, a Rajkó Zenekar alapítója

remben hallotta énekelni **Győri Szabó Józsefet**. Annyira megtetszett Andrásnak az éneklés, hogy ott nyomban elhatározta, hogy ő bizony énekes lesz. Győri Szabó József tanácsára beiratkozott a Rózsa Ferenc utcai MÁV Zene-művészeti Főiskolára, amelyet sikeresen el is végzett. Tanárai voltak: **Tarnai Kiss László** és **Horváth Eszter** operaénekes.

András 1992-ben elindult a „Csendül a nóta...” dalversenyen, ahol a legjobb közönségdíjas lett. Ennek hatására a rádió és a televízió is műsort készített vele.

Pályáját nem kisebb személyiség egyengette, mint **Bangó Margit**, a magyarnóta „megkoronázott királynője”. **Raduly József** a 100 Tagú Cigányzenekar elnök-menedzsere meghívására állandó státuszt nyert a 100 Tagú Zenekarban. Egy pályakezdő fiatalember számára óriási lehe-

tőséget kínál, mind szakmailag és erkölcsileg egyaránt.

Tolnay András olyan híres művészekkel léphetett fel mint **Kovács Apollónia, Gaál Gabriella, Melis György, Bojtor Imre, Tibold Mária, Pitti Katalin, Tolnay Klári, Turay Ida, Sinkovits Imre...**

Sikert siker követte: 1994-ben a Nóta Olimpián az első helyen végzett, s emellett elnyerte a legjobb férfi előadói díjat is.

1998-ban a II. Nóta olimpián a legjobb férfi énekesi díjjal jutalmazták. Tolnay András nem csak tanul, hanem tanít is – két fiatal, tehetséges tanítványa van: **Váradi Mónika** és **Farkas Zsolt** személyében.

Tolnay András CD kazettával is büszkélkedhet, amely **Dankó Pista** emlékére készült, „Eltörött a hegedűm” címmel. E felvétel **Kállai Borival** készült, **Boross Lajos** zenei kíséretével.

A másik lemez – Amikor még gyermek voltam címmel édesanyja, Horváth Zsuzsa kíséretével készült.

Külföldi turnéi: Lengyelország, Anglia, Új-Zéland, Amerika.

András 1999-óta énekel a Kulacsban, ahol abban a szerencsében részesülhettem, hogy meghallgathattam őt. Mint laikus elmondhatom, hogy bársónyos bariton hangja megérintette a szívemet, szomjas szívvel hallgattam őt, ahogyan játszott, szinte labdázott a dallammal. Hol megtartotta, hol meghajlította, hol pedig szárnyaira bízta. Jókedvű játékoság jellemzi Bandi dalolását, amely művészi rangra emelkedett, mert olyan tudás és tehetség van mögötte, amely még a játékoság és a humor ellenére is magasröptű, mert szárnyalni tud a tehetség és a tudás erejével.

Rác Lajos

Mi uralja a világot? - tette fel a kérdést **Goethe** A mese című írásának szereplője. Három dolog – hangzott a válasz – a bölcsesség, a látszat és az erőszak. A negyedikről megfedekezett: a szerelem hatalmáról! – tiltakozott a kérdező. A felelő azonban így igazította helyre: a szerelem nem uralja a világot, a szerelem alakítja – s ez többet jelent annál. Az említett történet két kiváló mese olvastán jutott eszembe, amelynek megjelenését a könyvhétre időzítették. **Szécsi Magda Csak vitt a szél** és **Pogány tűz** című meseregényeit ugyanolyan szerelmi szálak szövik át, amelyek a világirodalomban az Ezeregy éjszaka meséi révén váltak közhismertté. Mindkét mű Szécsi Magda mítoszteremtő erejéről tanúskodik. A cigány nép hajdani Édenének elvesztése, hazátlanná válásuk, folytonos fenyegetettségben élésük okai köré teremt színes világot, vérbő cigány hősöket. A Csak vitt a szélben a minden földi jót biztosító Szeretetsziget odahagyását egyetlen olthatatlan vágy fűti tette, az hogy élhessenek a jó és rossz közötti szabad választás lehetőségével, s magával a szabadsággal. Mondani sem kell: súlyos árat fizetnek merészségükért, de nyerne is, hiszen „...a rossz megtanít szenvedni... A szenvedés pedig jóváteszi az embert”, ahogyan azt **Devlikano**, az egyik főszereplője vallja. A túlélést, a boldogabb holnap ígérését a szerelem ereje hordozza, szeretni, bízni, hinni kell. Lesz holnap? – kérdezi **Bisora**, a regény hősnője. „Másunk sincs...” – felel reá szívbéli barátja. A Pogány tűz cselekménye a sumburók fényes és mérhetetlenül gazdag királyságában játszódik, ahol a harmónia s boldogság talpköve az okos államszervezés, a vezetők és vezetettek egymás iránti kölcsönös tisztelete, bizalma volt. **Pahó** király és a sokáig semmibe vett **Para** tragikus szerelme megbontja ezt a harmóniát. A lány hiába fordul bűbájhoz, és fortélyokhoz, nem nyerheti meg a küzdelmet. Szerelmi cselvetése nyomán világra hozza azt a gyermeket, aki aztán kíméletlenül beteljesíti a jósok által előrevetített sorsot, romlásba dönti nemzetét. Pedig – nem kis tanulságként – okos tanítással, feléje áradó szülői és baráti szeretettel talán kellő időben akár a jó ügyeknek is megnyerhető lett volna, a gyűlölet, a kirekesztés, a megvetettség bölcs vadócból apagyilkost, bűnözőt, országvesztőt nevelt. Földönfutóvá tett népe úgy próbálja kijátszani a létükre törő, ellenséggé vált világot, hogy mindenféle legendákat költöttek származásukról, sőt még eredeti nevüket is eltagadták, ettől kezdve romáknak nevezve magukat. A túlélés zálogának saját kultúrájuk megőrzését és továbbadását, a gyűlölséggel szembeszegezett szeretetet tekintették. „A múltrol nem beszéltek, de még saját nyelvükön szólt az ének... éltek, ahogyan tudtak, haltak, ahogy szerettek...” A pogány tűz az Ab Ovo Kiadó, a Csak vitt a szél a Magister

gondozásában jelent meg. (Utóbbi ismét kevésbé tisztelte a szerzőt és olvasót, ami a nagyszámú és itt-ott fölöttébb bántó sajtóhibák képében mutatkozik meg.) Mindkét könyv gazdagon illusztrált, a színes grafikák a – nemrég Ferenczi Noémi-díjjal elismert – szerző, Szécsi Magda keze nyomát dicséri. Mindkét mű beszerezhető az ország jelentősebb könyvüzleteiben, de a budapesti Osiris Könyvesboltban is.

Ugyancsak a közeli napokban jelent meg a Romológiai Kutatóintézet Közleményei című sorozat második kötete **Rizsik Judit Katalin A születéstől a keresztelésig** című tanulmánya, amely Mátészalka cigány és magyar lakosságának szokás- és hiedelemvilágát tárja fel. A huszonnégy adatközlőre és levéltári kutatásra alapozott néprajzi munka az emberi lét három fontos fordulója (születés, házasság, halál) közül a születés körüli és az azt követő időszakhoz tapadó szokásokat, hiedelmeket mutatja be igazi kutatói alapossággal. A bábamesterség, a gyermekágy, a szülés, a csecsemőhalál, a komaválasztás, a komaságból adódó teendők, a keresztelés és a névválasztás titkaiba kaphat betekintést az olvasó. Mátészalka szokásai azért is érdemelnek különös figyelmet, mert még az 1960-as évek elején is általános szokás volt az otthoni szülés. Másrészt a nagyszámú helyi cigány népesség hagyományainak a kisvárosban élő magyar lakosság szokásaival történő összevetése is igazi szellemi csemegét jelenthet. A kiadványt a Romológiai Kutatóintézet (7101 Szekszárd, Pf. 12) hozza forgalomba.

Martonyi János külügyminiszter előszavával jelent meg az az elsősorban külföldi olvasók érdeklődésére számot tartó kötet, amely angol és francia nyelven ismerteti a magyarországi cigányok életmódjára vonatkozó adatsorokat, vázlatosan áttekinti történelmüket, bemutatja szociális helyzetüket és kultúrájukat. Szól a roma oktatási hálózatról, a roma tanulók számára kialakított támogatási- és ösztöndíj-rendszeréről is. Nagy teret szentelve számol be az alapítványi és kormányzati támogatási mechanizmus működéséről a kormány romákat érintő tevékenységéről. A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal által jegyzett kétnyelvű kötet (a hosszú című **Measures taken by the state to promote the social integration of Roma living in Hungary / Dispositions étatiques en vue de favoriser l'intégration sociale des Tsiganes de Hongrie**). Beszerezhető a NEKH címén (1133. Budapest, Pozsonyi út 56.) A fényképekkel, térképpel és grafikonokkal illusztrált könyv fontos olvasmánya lehet mindazoknak, akik angolul vagy franciául olvasnak, hiszen megismerhetik belőle azt a képet, amit a hazai politika a „cigány-ügy” kapcsán a külfölddel láttatni akar.

– Hegedűs Sándor –

Csík Tamás példája

Joka Daróczy Jánosnak különösen jó érzéke van a drámai vonulatú, hangvételű ri-

portok készítéséhez, mint amilyen gondosan szerkesztve, reális háttéranyagokkal, illusztrációkkal színesítve jelent meg egy sikeres roma vállalkozóról, Csík Tamásról, a június 13.-ai Magazinban. A felvázolt rövid életútból kirajzolódott egy olyan cigányembernek a jelleme, mentalitása, identitásvállalása, amely példaként szolgálhat másoknak is.

Kétszer ad, aki gyorsan ad – tartja a mondás, s vallja az a Csík Tamás is, aki a legkritikusabb időben segített nemcsak az övéin, hanem a szegény magyarokon is, akik az árvíz martalékaivá váltak. Ott volt Tiszadobon, szállította teherkocsival az élelmiszereket Olaszliszkára, több száz kilométeres távolságból is megértette, s megérezte mit kell tenni. S vallotta: nemcsak karácsonykor kell adni, hanem amikor sürgős, életmentő az adomány. Meg is jegyezte Olaszliszka polgármestere, hogy Csík

Tamás nem csak a romáknak adott, nem csak a cigány gyerekeket segítette, hanem a szegény magyar családokat is. Egy munkanélküli roma sírva köszönte meg a roma vállalkozó adományát. Jól esett Csík Tamásnak, hogy adott? Igen. Mert etikájához tartozik, van benne erkölcsi tartás, s ha nem is büszkélkedett el vele, valójában boldog volt, hogy adhatott.

Amikor Jokából, a riporterből kibuggyant a kutakodó újságírói kérdés: mi a titka sikerednek Tamás? Csík Tamás így válaszolt rá: „Nincs titok János! Dolgozni kell.” Ennyi lenne? No, nem. S elsorolta, hogyan, milyen nehézségek, állandó tanulás, fejlődés egzisztencia keresés előzte meg, amíg odáig jutott... Odáig, hogy segíthet cigány testvérein.

Amíg a filmet néztem, s hallgattam Csík Tamást az jutott az eszembe: vajon ez az egyetlen csíktamás lenne a cigányok között e hazában? Nem hiszem. A filmbéli azonban példát mutatott, noha ő is jól tudja, nem ez a cigányság kilátástalan helyzete javításának módja. Ez egyfajta kéznyújtás, rászorulóknak, bajbajutottaknak, hogy érezzék és tudják: nincsenek egyedül. Sok-sok Csík Tamásra van szükség. Olyanokra, akiknek megnyílhatna a szívük.

Cigány Félóra

**R
a
j
k
ó
k**

Sokszínű, színvonalas, témákban változatos tartalmú műsort szerkesztett **Varga Ilona** szerkesztő-riporter a június 16.-ai Cigány Félórában. A szokványos témákon túllépve olyan képzési lehetőségekre is felhívta a figyelmet az egyik biztosítóval készített interjú, amely például szolgálhat ahhoz, hogyan is kellene esélyt teremteni roma fiatal szakemberek részére is, ha lenne fogadókészség.

Figyelmet érdemlő jelenség – bizonyára tudatos! – hogy mind több nem cigány, főleg kulturális intézmény vezetőit szólaltatnak meg a roma kultúra kérdéseiről, főleg a nyelvről, a roma irodalomról, az autentikus cigány énekzene-tánc terjesztésének fon-

tosságáról. Érdekes és színvonalas volt a Heves megyei cigány kulturális körkép minden szereplőjével és interjújával. Jó lenne - tudom ennek költségvonzata is van! - ha hasonlóan sorra lehetne venni a megyéket, s ennek nyomán ízelítőt kaphatna a hallgató az egész ország cigány kultúrájáról, együtteseiről, irodalmi értékeikről.

E műsor keretében – ha villanásnyit is – ismét hallhattunk a Rajkókról, akik a Talentum keretében és segítségével, támogatásával igyekeznek felkészülni az életre. **Nyári László** tanár úr nagy tisztelettel emlékezett meg a Rajkó-iskolát teremtő világhírű cigányzene-pedagógusról, **Farkas Gyula** bácsiról, akinek neve, egész élete,

munkássága a Rajkó sikereiben teljesedett ki. Jó lett volna hallani arról is, hogy az utóbbi években kik és hányan végeztek ebben az együttesben, hová kerültek, s főleg milyen jövő vár a világhírű Rajkó iskolában végzett primásokra, klarinétosokra, cimbalmosokra, nagybőgősökre és a többi hangszeres tanulókra? Igénylik-e őket? Milyen céljai vannak az Országos Szórakoztató Központnak ezekkel a cigány zenészekkel, akik bár nosztalgiából szüleik nyomdokait követve választották a cigány muzsikusi pályát, ám mégis arra számítva, hogy ez lesz élethivatásuk?

FK.

Gyermekeink Napjára

*Az Országos Cigány Információs és Művelődési Központ
2000. május 27-én Országos Gyermeknapot rendezett.
Képes beszámolóink az egésznapos rendezvényen készült.
Fotó: Nyári Gyula*

*Hideg Imréné az
Országos Cigány
Információs és
Művelődési Központ
igazgatója nyitotta meg
a gyermeknap
rendezvényét*

"Maugli" mesejáték a Szegedi miniszínház előadásában

Laca bohóc

Kata bohóc

Gyermeknap 2000

Vendégünk: Ficz Emma

Ficz Emma Berettyóújfaluból való. Van egy öccse, aki válogatott ökölvívó. Edesapja gépkocsivezetőként dolgozott a téészen. Emma nagyon racionálisan gondolkodó ember, aki világosan keresi a helyét, a szerepét ebben a társadalomba, amelybe beleszületett. Nagyon is érdekli az őt körülvevő világ, s fontos számára a benne élő emberek véleménye a cigányokról, amelynek ő is a tagja.

Amikor kislány volt csak azt látta, hogy az igazgató néni dicsérte tehetségét, bogárfekete szemét. Ez jól esett neki, de a szavalóversenyt mégsem ő nyerte, pedig.... Azt sem értette, hogy a cigány gyerekeket miért ültetik külön padba és őt miért nem? Sokszor ő is piszkos akart lenni, ott akart ülni közöttük. Szívesen játszott velük, és jobban esett a többször leejtett cukros kenyérrel játszani, mint a góréban a hajás babák között.

A középiskolában nem voltak problémái. Úgy érezte szerették.

Nagy szája volt, kimondta amit gondolt. Hangoskodásával próbálta leplezni kisebbségét. Ez sokszor bejött, ám amikor a harmadik barátnőjét kellett kioktatnia azt vette észre, hogy magára maradt. Ettől fogva rosszul hangoskodott. Ezután észrevette, hogy a háta mögött ezt mondják: ezek így szokták! Már megint – gondolta a lány.

Időközben az „ezekkel” kezdte jól érezni magát, bár igyekezett nem kifejezetten „cigányul” élni. Azaz nem vett fel sárga ruhát, pedig szerette, és a haját sem tűzte fel romásan.

Később szerelmes lett. A barátnői a tudtára hozták, hogy tetszik egy fiúnak, – de te cigány vagy, tudod – tudta, de nem értette, hogy ez miért rossz. Aztán elé állt egy fiú azzal, hogy szeretné megismerni teljes valójában – ez még érdekes is lehet – gondolta Emma. Nem volt az.

Ki vagyok én? – kérdezte önmagától. Két ember él bennem, kétféleképpen élek. Ettől egy kicsit megijedt, ugyanakkor izgalomba hozta a lehetőség. Testvérei azt mondták rá, hogy kényes, mert tanul. Osztálytársai csodálkozó, kíváncsi tekintettel néztek rá. Ez tetszett neki, ami pózzá és manírrá vált. Játsozt, s ebbe a játékba a hazugság is belefért. Egyre többet hazudozott, persze ezek jelentéktelen hazugságok voltak. Ettől erősebbnek, határozottabbnak érezte magát. Tehát már két fegyvere volt: a nagy szája és a hazugságai. A harmadik fegyvere a szépsége volt. Az igazi fegyvert nem vette észre, pedig ott volt előtte. Az igazi fegyvere az önbecsülése volt, tudta, hogy honnan jött és kicsoda. Meg tudta fogalmazni identitását, párhuzamot tudott vonni és el tudta különíteni azokat az öncélú igazságokat, amelyek az áligazságok pajzsaként szolgált.

Emma, nap mint nap belenézett a tükörbe és felfedezte önmagát, szembesült önmagával. Fuldokolva, de mentőöv nélkül úszott, aztán a lelkiismeret tüzeiben is megpróbálta magát... Többször megégett, de a próba végén, mint az arany megtisztult. Végül repülni is megtanult, a maga erejéből növesztett szárnyakat, amely cigány világa fölé tudta emelni. S hirtelen kitért előtte a világ, s európai perspektívából kezdte látni a világot, s az ő problémái eltörpültek a világ-mindenséghez képest. Ez az új látásmód új tervekre sarkallta.

Beiratkozott a Pécsi Janus Pannónius Egyetem Művelődésszervező Szakára, amit sikeresen el is végzett. Jelenleg az Országos Cigány Információs és Művelődési Központnál dolgozik. Szereti az irodalmat, szívesen beszélget roma írókkal, költőkkel, keresi a kapcsolatot olyan emberekkel, akik azon túl, hogy máságukat vállalják, tesznek is érte a maguk módján. Emma szerint ki kell lépni a hallgatásból. A közöny olyan, mint a hínár, lefogja a még úszni tudó kezét, lábát. Fontos, hogy legyen olyan véleményünk, amely tettekre indít bennünket, mert cselekedetek nélkül a beszéd fecsegéssé deklarálódik, s a levegőbe beszélő, fecsegő embert senki sem veszi komolyan...

„A médiáknak több pozitív cigány embert kellene bemutatnia. Élnek közöttünk cigány származású orvosok, ügyvédek, művészek, akiknek az élete mintául szolgálhatna sok-sok roma fiatal számára, akik csetlő-botló identitás tudattal keresik önmagukat. Legyen bátorságunk vállalni arcunk színét, amely szép és izgalmas. Nem értem, hogy sokan miért szégyenlik, pedig ennek a vállalása, vagy tagadása eldönti hovatartozásunkat. Én döntöttem, ha tükröt tartatok elém, én nem töröm össze, amiért abban fölragyog cigány arcom.”

Rácz Lajos

DROGMEGELŐZÉS

„Nem a világi jókat megtagadni,
de józan ésszel vele élni tudni,
a bölcsességnek titka és jele.”

(Berzsenyi Dániel)

**Tapasztalatok szerint a legtöbb
gyermek nem kerül tartós kapcsolatba
a drogokkal,**

**de sajnos nem elkerülhetetlen,
hogy ez minden esetben így legyen.**

**A mal fiatalok korábban és
könnyebben jutnak élvezeti cikkek
közelébe, mint 20 vagy 30 évvel
ezelőtt.**

**Újabb szerek jelentek meg,
a normák, az értékek is megváltoztak.**

**A fiatalok számára szükségessé
és lehetővé vált, hogy nyitottabbak
és egyben óvatosabbak is legyenek,
mert választási lehetőség
előtt állnak. Ezen alternatívák egyike,**

**hogy kipróbálják-e és ha igen,
hogyan az élvezeti cikkeket.**

**Ha a válasz igen,
a szülők igen nehéz helyzetben
érezhetik magukat.**

A kísérletezési szakasz tennivalói

Képzeld el a következőt !

Rendrakáskor kiesik egy zacskó marihuána kislánya kabátzsebéből. Vagy azt hallja egyik ismerősétől, hogy az ön fiát egy olyan diszkóból látta kijönni, melyben a fiatalok Extasy-t fogyasztanak. Elképzelhető, hogy az első reakciója a pánik lesz. Ez természetesen érthető, *de vigyázzon, a pánik rossz tanácsadó!*

Ha a gyermek valóban kísérletezik akármelyik szerrel is, legfontosabb, hogy erről beszélni kell. Ez az egyetlen módszer arra, hogy megtudhassa, milyen mértékben fontos az adott szer gyermekének. Így el tudja majd dönteni, hogy a fogyasztás mértéke veszélyes-e, vagy még könnyen kezelhető a probléma. Mert ha ön ezt minden további nélkül tiltja, nagy az esélye annak, hogy a fiatal öntől távol, titkolva fogja kipróbálni. *Ne adjon a gyermekneknek olyan érzést, hogy büntetés vár rá!* Egy nyílt beszélgetés kölcsönös megértéshez vezethet és ez erősíti a kapcsolatot. *Amin gyermekével nyitott szívvel tud beszélgetni, saját útjukon járnak.*

Mit tegyünk?

**Tudjon minél többet az élvezeti
cikkekről!**

Jó és objektív információkkal felvértezve egy kicsit könnyebb lesz az ön számára az a bizonyos beszélgetés, ha jönnek a kérdések. Az is előfordulhat, hogy feleslegesen izgul a szülő. Az élvezeti cikkekkel kísérletező gyerekek igencsak sokat tudnak ezekről a szerekről, tehát nem Önnek kell felvilágosítania őt. Meggyőző akkor lesz számára, ha nem hamis információkra alapította a véleményét. A jó beszélgetés alapja, hogy mind a két fél akarja a társalgást. Ne kényszerítse gyermekére az eszmecsere, és az ne tartson órákon át, mert a terebélyesség által egyre csak ismétlésekbe fog bocsátkozni, ami pedig unalmas lesz!

A beszélgetések legjobban akkor indulnak, ha Ön nyíltan kezd bele a mondanivalójába, ami azt kell hogy jelentse, hogy Ön nem előre előkészített módon, hanem spontánul kezd el beszélgetni.

Tudassa érthetően, hogy többet szeretne a dologról tudni! Próbálja elkerülni, hogy az érzelmek túl nagy felhangot kapjanak, ugyanis vitára adhat okot a rossz kezdés.

Várja ki tehát a megfelelő pillanatot, és teljesen természetes hangon beszéljen! Az élvezeti cikkek fogyasztása ugyanis nemcsak hátránnyal jár, vannak kellemes oldalai is. A nyílt beszélgetés jó kiindulási pontja lehet, hogy Ön készen áll őszintén beszélni a saját élvezeti cikk fogyasztási szokásairól és saját korlátairól: például, hogy milyen kellemes és kellemetlen oldalai vannak az Ön számára az alkoholfogyasztásnak.

Látszódjék, hogy aggódik, de semmi csetre se csússzon át fenyegetésbe! Merje a saját őszinte véleményét elmondani gyermekének, de ne ijjessze meg őt, de bocsátkozzon szigorú tiltásokba, mert ezek gyakran éppen az ellenkező irányba hatnak!

A beszélgetés nem egyirányú utca. A gyerekek is van véleménye. Hallgassa azt meg, engedje őt kibeszélni magából! Ne túlozza el a beszélgetésnek azt a részét, hogy mi a rossz a gyerek számára! Inkább azt kell erősíteni, mi szükség ahhoz, hogy valaki sok energiával és jó egészséggel rendelkezzen. Így ebbe a sorba illeszthető az élvezeti cikkekkel való óvatos bánás, a mértékletesség is.

**Továbbra is forduljon
figyelemmel a gyerek irányába!**

Persze az kellemetlen lehet, hogy az Ön jó szándékú tanácsait megszegi a gyerek,

vagy a beszélgetést újra meg újra elfelejti. Fontolja csak meg, milyen *fontos szerepet játszik Ön a normák közvetítésében!* Ez még akkor is így van, ha nem közvetlenül látszik, és nem úgy néz ki, hogy tanácsait azonnal követi a fiatal. *Sokszor csak bizonyos idő elteltével látszik meg szavainak hatása.*

Nyugodtan beszélgessen otthonában gyermeke barátaival is. Így még több szempontból ismerheti meg saját csemetéjét, és így arra is lehetőség nyílik, hogy a barátokkal is megvitassák az élvezeti cikkek hatását. Véleménye kifejtésekor, mégha szöges ellentéte is a gyerekek véleményének, erősítse az érdeklődését az ő szempontjaik iránt, és forduljon figyelemmel feléjük. A fiatalok ugyanis ezt a fajta magatartást tudják a legjobban hasznosítani. A szülőkről való leválás nagyon izgalmas, de ugyanolyan nehéz is egyben. Tamaszt fog ugyanis látni a gyerek abban, ha úgy érzi, hogy Önt továbbra is érdekli a helyzet. A fiatal ezt úgy fogja értékelni, hogy ő bármit is tesz, az Önt nem borítja ki.

**Írjon elő szabályokat,
állítson fel határokat!**

A fiatal általában nem egyedül kezd élvezeti cikket fogyasztani, hanem ez leginkább csoportban kezdődik. *A csoportban egészen más szabályok uralkodnak.* Kezdetben a gyerekek csak a vonzó oldalt látják. Nem látják a hátrányait. Annál inkább sem, mivel ebben a fázisban még nem tapasztalták meg azokat. Ugyanis éppen ezek a *veszélyek teszik az élvezeti szereket olyan titokzatossá.* Így hát, ebben a szakaszban a tiltás *semmilyen hatással nem jár.*

Próbáljon meg ekkor beszélgetni a gyermekkel a fogyasztás mértékéről és a fogyasztási helyzetekről. Beszélje meg vele, hogy ez a fogyasztás ne lépjen bizonyos határokon túl! A fiatalok ugyanis mindenesetre bizonyos támaszt éreznek a szülők által előírt szabályokban, még akkor is, ha élvezeti cikkekről van szó.

Kökény Kálmán
bűnmegelőzési előadó

Az Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képben

Magyarország VII. kötete tizennyolcadik füzet
Kiadja a magyar királyi államnyomda Budapest

A CZIGÁNYOK – II. rész

A cigányok házasságának 16-17%-a nem törvényes. Anyanyelv szerint az összes hazai cigányok 38 százaléka magyar, 30 cigány, 24 oláh, 3,5 tót, 2 szerb, a többi 2,5 százalék egyéb hazai nyelvek közt oszlik meg. Az összes cigányoknak majdnem fele tud magyarul és több mint fele nem tud cigányul. Felekezetre nézve 39, 25 százalékuk római katolikus, 26,75 görögkeleti, 20,25 görög-katolikus, 11,75 százalék református, míg a többi felekezetekre együtt nem egészen 2 százalék jut.

A cigányok életmódjának megismerése s a cigány nép rendezése szempontjából is igen fontos tudni, hogy az igen gyakori meg nem engedett keresetmódokon kívül miféle foglalkozása van még a cigányoknak. A földművelést éppen nem kedvelik. Összesen csak mintegy 10.000 cigánynak van valami 5000 holdnyi tulajdon vagy bérelt szántóföldje és kertje. De az iparnak a lakosság kezdetlegesebb szükségleteit kielégítő némely ágaival szívesen, elég ügyességgel és eredménnyel foglalkoznak. Legtöbb a fémmunkás (17.600), ezek közt a cigányokra nézve jellemző kovácsmesterséggel majdnem 13 ezren foglalkoznak, üstös két, szegkovács pedig másfél ezer van. A famunkások közt 3000 teknővájó és 2000 kanálcsináló találatott. Seprókötő, kosárfonó és rostás majdnem 3000 van, sárgyúró- és vályogvető munkából 15 ezren élnek. Rubázati ipart 800-an űznek. Női iparágakkal 7000-nél több cigánynő foglalkozik. Az iparűzők összes száma meghaladja az 50.000-et. Kereskedőfele 4500 van, s ezek harmadrésze lócsiszár. Zenéből 17.000-en élnek, köztük mintegy 150 nő.

A teleses és a vándor cigányok közt nemcsak életmódra, hanem jellemre és alkatra nézve is észrevehető különbség van, nem is igen érintkeznek egymással. A vándor cigány rártartóbb, délcegebb, bőre szinte bronzszínű, míg a teleses füstösebb. A letelepedett cigányok nyelvre, vallásra és szokásokra nézve az illető vidék népéhez alkalmazkodnak. A többnyire sátor alatt élő vándorok többet megőriztek ösi sajátosságaikból. Úgy a cigány telepek, mint a karavánok feje a választott vajda, kinek jelvényei: ezüst gombos

dolmány, bot, serleg. Nálunk a fővajdaság régenté országos hivatal volt. Korunkban a vajdák hatalma igen megcsappant, de még mindig tekintélyes szerepök van nemcsak a hatóságok irányában és csapatjuk belső ügyeiben, hanem a keresetelési, házassági és temetési szokásoknál is, melyek egy némely ösi sajátosságot mind máig megőriztek. A hagyomány főtartói főképpen a nők. Ezek kuruzsolnak, varázsolnak és jósolnak

kézből és kártyából. Sok vén asszony nagy tekintélynek örvendő. A hajdani mariar-kális életnek több nyomaira találhatni náluk. Így pl. a férfi nősüléskor kiválik a szülei törzséből és

kezdetleges és csodálatos életmódja, féktelen szabadságvágya és félelmes titokzatossága a romantikus költészet egyik fő elemévé tették, mielőtt a világ sejtette volna, hogy a cigánynak magának is van nagy értékű költészete. A cigány nagyon szereti a dalt. Czéltalan kóborlása közben, henye sátorozása alatt ráér dalolni. Ezzel rövidíti az útát, toldja meg a pihenést. Dallal köszönti a reggelt, mint a pacsirta s dalol, ha este végig terül az erdő gyepetlen földjén, melytől színben alig különbözik.

Egy cigány dal ezt mondja:

Dzsviv, szár czigne pacsirta,
Élek, mint a kis pacsirta
Andre vesa, andre mala.
Mely az erdőt, mezőt birja.

Minket leginkább érdekelhet a cigányoknak nem babonás, hanem reális varázshatalmú bűvös eszköze, a hegedű. Ez tette őket hazánkban egészen kivételesen a nemzet egyik szerves elemévé, a legáltalánosabb hatású művészet, a nemzeti zene letéteményeseivé. Ennek köszönhetik a cigányok azt a kiváltságos állást, a melyet az egész világon

Sátoros cigány és cigány asszony

felesége törzsének kötelékébe lép. Elkallódott ösi hitökből megemlítünk néhány homályos vonást. Szerintök a föld örök idők óta van és minden jónak szülője. Az Istenről (del, devel) homályos fogalmaik vannak.

Hisznek az ördögben (beng), boszorkányokban és betegségi démonokban, földi, hegyi és vízi szellemekben (phuvus, kesalyi, nivasí), jó és rossz tündereken (urme). A másvilágról azt hiszik, hogy ott a lelkek folytatják az ez életbeli állapotokat. A halottakra esküsznek, sirjaikat meg-meglátogatják.

A sajátosság és titokzatos, érdekes és regényes cigány fajt a nyugati népekétől teljesen elütő,

csak itt, nálunk foglaltak el, a hol szabad kenyőkedvők szerint részben szintén hajléktalanok, de nem hontalanok. Csapongó lelkük, mely a pária szívósságával mindenütt ellent tudott állni a haza fogalmának, Magyarországon nem zárkozhatt el a sokszor elnyomott, de meg nem tört büszke, nagylelkű, honszerető, szabad nemzet geniuszának ihlete elől, megsejtették e geniuszt és annyira hozzá tudtak simúltni, hogy Liszt Ferenc egy sajátosságos hallucinációjában összetévesztette a virtuózt a költővel, cigány eredetűnek állítván a magyar zenét. Ő is azokat a nótákat tartotta cigány zenének, melyeket a hivatásos muzsikusok húznak pusztai csárdában, szállók éttermében. Pedig a cigányok igazi saját zenéjének azokat a dallamokat kell tekinteni, melyeket maguk énekelnek kedvtelésből vándorlásaik közben vagy sátorozásuk alatt, azokra dalolják eredeti, sajátosságos cigány szövegű népdalaikat, néha többet is egy dallamra. Ilyen igazi cigány dal a „Fáro hesz, Fáro hesz” kezdettől híres, így nevezett Farao-ének, mely azonban nem epikus költemény, hanem buja szerelmes dal.

TÁJÉKOZTATÓ a közgyógyellátásról

Az ezentűl havonta megjelenő tájékoztató azzal a céllal készült, hogy segítse a szociális ellátások bonyolult rendszerében történő eligazodást, könnyítse a különböző ellátásokhoz való hozzáférést. Az ismertetés mellett pontosan szerepelnek a jogszabályok jelölése, melyek a későbbiekben segítséget nyújthatnak a szöveg pontos megismeréséhez.

Napjainkban a gyógyszerek illetve gyógyászati segéd-eszközök magas költségei miatt sok családnak jelent nagy anyagi terhet a jó egészség megőrzését szolgáló készítmények beszerzése. A szociális biztonság megteremtésének fontos része, hogy azok is hozzájáruljanak az életet jelentő gyógyszerekhez és eszközökhöz, akik jövedelmi helyzetük alapján esetenként nem tudnák megfizetni azt. Ennek érdekében rendelkezik a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény az ingyenes ellátás eseteiről és a hozzáférés lehetőségeiről.

A szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapotának megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentésére közgyógyellátási igazolvány állítható ki. A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személy térítésmentesen jogosult a társadalombiztosítás által támogatott egyes gyógyszerekre és gyógyászati segédeszközökre, protetikai és fogszáblozó eszközökre, ideértve utóbbiak javítási költségeit is, valamint a járó beteg szakellátás keretében gyógyfürdőben nyújtott fizioterápiás kezelésre.

A támogatásra való jogosultság esetei:

Közgyógyellátásra jogosult:

1. – a benntlakásos gyermek – és ifjúságvédelmi intézményben lakó, az átmeneti gondozott, az átmeneti és tartós nevelésbe vett kiskorú gyermek,
2. – aki munkaképesség csökkenésére vagy vak személyi járadék folyósítására való tekintettel rendszeres szociális segélyben részesül,
3. – a pénzellátásban részesülő hadigondozott és nemzeti gondozott,
4. – a sorkatonai családi segélyben részesülő,
5. – a rokkantsági járadékos,
6. – a központi rendszeres szociális segélyben részesülő,
7. – az, aki I., II. csoportú rokkantság alapján részesül nyugellátásban, baleseti nyugellátásban,
8. – az a gyermek, aki után szülője vagy eltartója magasabb összegű családi pótlékban részesül.

A fenti esetekben (mellékelve az állapotról szóló igazolást) a helyi Polgármesteri Hivatalhoz kell fordulni, ahol közgyógyellátási igazolványt adnak ki az érintett részére.

II.

Közgyógyellátásra jogosult egy év időtartamra – az előzőeken túl – az a személy, akinek a gyógyszerár által

igazolt havi rendszeres gyógyszerköltsége az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 10 százalékát (2000. évben 1660,-Ft-ot) meghaladja, feltéve, hogy vele egy háztartásban élő családjában az egy főre jutó jövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét (2000-ben a 16.600,-Ft-ot), egyedülálló esetben annak 150 százalékát (24.900,-Ft-ot).

Számokkal bemutatva:

- ha az egy főre jutó jövedelem nem több:
- család esetében : 16.600,- Ft,
akkor a havi rendszeres
gyógyszerköltség legalább 1.660,- Ft.
- egyedülálló esetében 24.900,- Ft,
akkor a havi rendszeres
gyógyszerköltség legalább 1.660,- Ft.

Ebben az esetben is a helyi Polgármesteri Hivatalhoz kell fordulni, ahol jogosultság esetén kiadják az ingyenes ellátásra jogosító igazolást.

Fontos!

Az ellátás megállapítása érdekében az alábbi iratok benyújtása szükséges:

- kérelem,
- jövedelemnyilatkozat,
- a nyilatkozatban feltüntetett jövedelmek igazolásait (pl.: nyugdíj, illetve családi pótlék szelvény, munkáltatói igazolás, stb.)
- gyógyszerár által kiállított igazolást a havi rendszeres gyógyszerköltségről.

III.

A közgyógyellátásra való jogosultság megállapításának harmadik esete településenként változó. Az ellátásról rendelkező alapjogszabály értelmében a helyi önkormányzat képviselőtestülete helyi rendeletben meghatározott feltételek szerint állapíthat meg ingyenes ellátásra való jogosultságot, azoknak a szociálisan rászorult személyeknek, akiknek gyógyszerköltsége olyan magas, hogy azt letartoztatása veszélyeztetése nélkül nem képes viselni.

Ahogy azt már jeleztem a támogatás odaítélés szabályai településenként változóak, ezért mindenképpen érdemes a kérelem benyújtása előtt tájékozódni a helyi polgármesteri hivatalban. A gyors ügyintézés érdekében azonban az ellátást igénylő szerezze be illetve vigye magával az alábbi iratokat: – a jövedelemnyilatkozathoz szükséges jövedelemigazolások (például nyugdíj, illetve családi pótlék szelvény, munkáltatói igazolás)

- gyógyszerár által kiállított igazolást a havi rendszeres gyógyszerköltségről.

Legvégül az alábbiakban azon jogszabályok megjelölései szerepelnek, melyek a közgyógyellátásról rendelkeznek:

- 1993. évi III. törvény (49-53. paragrafus)
- 28/1993. (II.17.) Kormány rendelet
- Helyi rendelet

Pető Zsolt

A globalizáció elkerülhetetlen veszélyei

Az egységesülő (globalizálódó) világ mindig is azok számára jelent vonzó látomást, akik ennek áldásait nap mint nap élvezik. Akár úgy is, hogy az interneten keresztül bármikor képesek a legkülönlegesebb információkhoz hozzáférni, és azokat – érdekeiknek megfelelően – így vagy úgy használni. Ám nem is csupán az ismeretek hozzáférhetőségéről van szó. Hanem ennél sokkal fontosabb annak az esélye, hogy akik az információ, a gondolatok és a munkaerő szabad áramlásában résztvesznek, egyenlőnek érzik magukat bármely fejlett ország állampolgárával. Más kérdés persze, hogy *miközben valóban megnyílik a lehetőség az emberiség által felhalmozott tudás elérhetőségére, az akadályok is elkerülhetetlenül növekednek. Kezdve attól, hogy ki rendelkezik számítógéppel, ki olvas angolul, vagy esetleg tud-e egyáltalán írni és olvasni.*

Ha ezeket a tényeket nem vesszük figyelembe, *megint csak odáig jutunk, hogy a jólét és az anyagi gyarapodás viszonyai között élők örülhetnek igazán a globalizáció térnyerésének. Mert akik nyomorban és szegénységben tengetik életüket, azok számára – nem is annyira szélsőséges példára utalva – a tözsdei árfolyamok zuhanása vagy emelkedése, illetve ennek naprakész figyelemmel kísérése semmit sem jelent.* Nem szólva arról, hogy a globalizáció legfeljebb a fejlett országokban teremti meg a jóléti színvonal fokozatos emelkedésének feltételeit. Ahol viszont a társadalom közel kétharmada a mindennapi megélhetés kínzó gondjaival van elfoglalva, s köztartozások miatt több tízezeren attól rettegnek, hogy egyik napról a másikra az utcára

kerülnek, a legkevésbé sem hihetnek a globalizáció csodaszerében. Kissé ironikusan fogalmazva: *mámorító élményeket nem a gyorsan megszerezhető információktól remélnék, hanem esetleg attól, hogy nem kell tartósan éhezniük.*

Végül is arról van szó, hogy amíg a társadalmi egyenlőtlenségek nem mérséklődnek, merő illúzió a globalizáció áldásos hatásaiban akár csak egy pillanatig is reménykedni. Különösen amiatt, hogy a felül- és az alulélők közti szakadék egyre mélyül. Nyilván fontos a szabad piacgazdaság, s az is, hogy az állampolgárok tudásukat, szakmai képzettségüket szabadon értékesíthessék, mindennek viszont alapvető feltétele, hogy rendelkezzenek ismeretekkel. Ha az analfabéták száma növekszik – s nem pusztán a cigányság körében –, remény sincs arra, hogy például az internet elterjedése ebben reális gyógymód lenne. Vagy ha egy-egy társadalmi csoport számára saját kultúrájának megőrzése és továbbadása is mérhetetlen gondot jelent, a világkultúrába való bekerülés önmagában is a legteljesebb veszélyt hordozza. Még azt a kijelentést is megkockáztathatnánk, hogy a gazdasági és kulturális egységesülés az arctalanná válás folyamatát indítja el. Mármint abban az értelemben, hogy ugyanazok a fogyasztási szokások, ugyanazok a kulturális ízlésformák nyernek teret.

Holott erre annál kevésbé van szükség, mivel a nyelvi, vallási, kulturális, nemzeti, etnikai és szokásbeli sokszínűség olyan érték, amelyről sohasem mondhatunk le. Vagy ha igen, akkor előbb-utóbb a globális manipuláció áldozataivá válnánk. Merthogy a polgárosodást

sem tekinthetjük egynemű folyamatként. S különösen nem akkor, ha figyelembe vesszük azt aényt is, hogy például a cigányság számára a polgárosodás kényszere az asszimilálódás veszélyét is magában hordja. Szerencsére vagy szerencsétlenségre az előbbi realitása még fel sem merült, hiszen az ezredváltás küszöbén is sokkal nagyobb gondot jelent a gazdasági és szellemi nyomor felszámolása, a társadalom végleges kettészakadásának megállítása, mintsem erről a globalizáció gyakori felémlegetése kapcsán elfeledkezhetnénk. Jóllehet igaz az, hogy egy versenyre épülő társadalomban a szegények sokkal szabadabbak, mint egy más típusú társadalomban a nagyobb anyagi kényelemmel rendelkező személyek, de azt mégsem mondhatjuk, hogy a nyomorgók élethelyzetének megváltozása saját maguktól függne.

Már csak a szociális és kulturális esélyegyenlőtlenségek miatt sem. S éppen ezen a síkon válik kétségessé a globalizáció ideológiája. Mert hiszen *hiába szeretne az internetre csatlakozni, bárki is, ha nincs hozzá megfelelő számítógépe. Vagy ha hozzájutna is, a megszerzett információkkal semmit sem tudna kezdeni. Főként a képzettségbeli korlátok miatt. Így a globalizáció vonzó víziójának fenntartása mellett érdemes azon is eltűnődnünk, hogy a leszakadt társadalmi csoportok felemelkedésének vannak-e, illetve lehetségesek-e valóság közelebbi formái? Akár a szegénység és a nyomor radikális felszámolása szempontjából is.*

Dr. Kerékgyártó T. István

A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány nyílt, egyéni pályázatot hirdet a 2000. évi Kisebbségek Napja alkalmából tervezett fotókiállítás alkotásainak elkészítésére.

A kiállítás címe:

Kisebbségek Magyarországon a XX. század utolsó évtizedében.

A pályázat célja:

Fotókiállítás, amelynek képei a kisebbségi törvényben felsorolt tizenhárom, magyarországi nemzeti/etnikai kisebbség életét, kultúráját, történetét a címben jelzett időszakra érvényesen mutatják be.

A cél megvalósításához magánszemélyek kizárólag saját készítésű és tulajdonú 18x24 cm-es fekete fehér vagy színes pozitív fotóit 1 példányban várjuk. Egy pályázó legfeljebb 12

képpel pályázhat, amelyekből válogatás eredményeként 120 képet állítunk ki.

A pályamunkákat – **adatlappal együtt – 2000. szeptember 1-éig** kérjük postán, ajánlott küldeményként. A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány címre küldeni (1387 Budapest, 62. Pf. 25) vagy személyesen a székhelyén (Budapest, V. ker. Akadémia u. 3. II/240. 9.00-16.00 óra között) átadni.

Az adatlap beszerezhető személyesen munkaidőben a közalapítvány székhelyén (Budapest, V. ker. Akadémia u. 3. II/240.), postai úton – felbélyegzett válaszborték ellenében (1387

Budapest, 62. Pf. 25.), illetve Internet elérhetőségekről letölthető: www.romapage.c3.hu és w3.datanet.hu/mnekk.

A kiállítás 2000. december 10-20 között a Pesti Vigadó clócsarnokában lesz. A legkiválóbb pályamunkák díjakat kapnak.

FONTOS!

A pályázat benyújtásával a pályázó tudomásul veszi, hogy a pályázat kiírója az alkotást a pályázati felhívásban jelzett időpontban és helyszínen az alkotó nevének feltüntetésével kiállíthatja. Képeket nem küldünk vissza.

Az Igazságügyi Miniszter megbízásából a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatot hirdet érettségi vizsgával záruló középiskolai tanulmányokat folytató, nappali tagozaton tanuló cigány diákok részére az alábbi ösztöndíjakra:

1. „Czinka Panna Ösztöndíj” – 4,0 tanulmányi átlag felett.

2. „Tanulást Támogató Ösztöndíj”

– 3,0 tanulmányi átlagtól

– 3,99 tanulmányi átlagig.

Az ösztöndíj-támogatás célja:

Hozzájárulni a cigány tanulók középiskolai tanulmányainak sikeres befejezéséhez, és elősegíteni továbbtanulási esélyeiket.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött adatlapot,
- az 1999/2000-es tanév végén kapott bizonyítvány fénymásolatát, amelyet az iskolai tintás aláírással és bélyegzővel hitelesít (az aláírás és a bélyegző nem lehet fénymásolat),
- eredeti iskolalátogatási igazolást (1 osztályba lépők esetén elfogadjuk a középiskola értesítését a felvételtől).

Az ösztöndíj-támogatás havi összege:

1. „Czinka Panna Ösztöndíj” esetén

tíz hónapon keresztül havi: 7.000 Ft.

2. „Tanulást Támogató Ösztöndíj” esetén

tíz hónapon keresztül havi: 5.000 Ft.

A pályázat benyújtási határideje: 2000. július

15.

A pályázat elbírálási határideje: 2000. augusztus

31.

E határidőig a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Kuratóriuma elkészíti javaslatát az Igazságügyi Miniszter részére, aki ezt követően dönt, és intézkedik a sikeres pályázók részére az ösztöndíj folyósítása iránt.

Figyelem!

A benyújtási határidőn túl érkezett pályázattal a Kuratórium nem foglalkozik, azt érvénytelennek tekinti. Az ösztöndíjat clyncrt tanulók részére a támogatást tanulmányi félévenként egy összegben

folyósítja az Igazságügyi Minisztérium. A második félévre csak annak a tanulónak küldi azonban az ösztöndíjat, aki a sikeresen befejezett félévről szóló bizonyítvány hiteles fénymásolatát a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány irodájának megküldi, és tanulmányi eredménye is megfelel a kiírásban közölt feltételeknek.

Kérünk ezért minden pályázót, hogy a félév befejezésekor ezt a dokumentumot külön felszólítás nélkül március 1-éig küldje el, mert ennek hiányában illetve késedelmes megküldése esetén a támogatást nem tudja folyósítani a Minisztérium.

Pályázati adatlap beszerezhető:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány irodájában (1021 Budapest, Budakeszi út 55/d, P/5. épület V/2., Telefon/fax: 394-2647, 394-1852.) személyesen, illetve felbélyegzett válaszborték ellenében kérésre azt az iroda postán elküldi a pályázónak.

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány a 2000/2001-es tanévre az általános iskolák 5., 6., 7. és 8. osztályos és a 6 évfolyamos gimnáziumok 1., 2. osztályos cigány tanulói számára, valamint a 8 osztályos gimnáziumok 1., 2., 3. és 4. osztályos cigány tanulói számára pályázatot hirdet az alábbi ösztöndíjakra:

1. „Czinka Panna Ösztöndíj” – 4,5-es tanulmányi átlag felett.

2. „Tanulást Támogató Ösztöndíj” – 3,5-es tanulmányi átlagtól 4,49-es tanulmányi átlagig.

Az ösztöndíj-támogatás célja:

Hozzájárulni a cigány tanulók általános iskolai tanulmányainak sikeres befejezéséhez, és elősegíteni továbbtanulási esélyeiket.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött adatlapot,
- az 1999/2000-es tanév végén kapott bizonyítvány fénymásolatát, amelyet az iskolai tintás aláírással és bélyegzővel hitelesít (az aláírás és a bélyegző nem lehet fénymásolat),
- eredeti iskolalátogatási igazolást,

Az ösztöndíj-támogatás havi összege:

1. „Czinka Panna Ösztöndíj” esetén

tíz hónapon keresztül havi: 6.000 Ft

2. „Tanulást Támogató Ösztöndíj” esetén

a) 3,5–3,99 tanulmányi átlagig tíz hónapon keresztül havi: 3000 Ft,

b) 4–4,49 tanulmányi átlagig tíz hónapon keresztül havi: 4000 Ft.

A pályázatok benyújtási határideje:

2000. július 15.

A pályázatok elbírálási határideje:

2000. augusztus 31.

Figyelem!

A benyújtási határidőn túl érkezett pályázattal a Kuratórium nem foglalkozik, azt érvénytelennek tekinti. Az ösztöndíjat clyncrt tanulók részére a támogatást tanulmányi félévenként egy összegben folyósítja az Igazságügyi Minisztérium. A második félévre csak annak a tanulónak küldi azonban az

ösztöndíjat, aki a sikeresen befejezett félévről szóló bizonyítvány hiteles fénymásolatát a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány irodájának megküldi, és tanulmányi eredménye is megfelel a kiírásban közölt feltételeknek.

Kérünk ezért minden pályázót, hogy a félév befejezésekor ezt a dokumentumot külön felszólítás nélkül március 1-éig küldje el, mert ennek hiányában illetve késedelmes megküldése esetén a támogatást nem tudja folyósítani a Minisztérium.

Pályázati adatlap beszerezhető:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány irodájában (1021 Budapest, Budakeszi út 55/d, P/5. épület V/2., Telefon/fax: 394-2647, 394-1852.) személyesen, illetve felbélyegzett válaszborték ellenében kérésre azt az iroda postán elküldi a pályázónak.

A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány a 2000/2001-es tanévi tanulmányi ösztöndíj-pályázati felhívása Középfokú oktatási intézmények Nemzetiségi tanulói számára

A MNEK Közalapítvány kuratóriuma tanulmányi ösztöndíj-pályázatot hirdet magyar állampolgárságú, Nemzeti kisebbséghez tartozó tanulók számára, akik az 2000/2001-es tanévben:

- Gimnázium utolsó négy évfolyamának vagy
- Szakközépiskola tanulói.

Figyelem!

- Csak az a tanuló pályázhat, akinek
- a tanulmányi átlaga legalább 4,00
- iskarendszerű, nemzetiségi oktatási program megvalósító oktatásban vesz részt,
- azok a tanulók, akiknek nincs kisebbségükkel azonos, iskarendszerű, nemzetiségi oktatási program alapján oktató iskolájuk (örömi, ruszin, lengyel, ukrán és görög), csak abban az esetben pályázhatnak, ha saját anyanyelvűből legalább alapfokú (írásbeli vagy szóbeli, vagy mindkét változatot magában foglaló „C” típusú) nyelvvizsgával rendelkeznek, ennek hiányában, ha a nemzetiségükkel azonos országos önkormányzat oktatási bizottsága az anyanyelv tudásukat véleményezi.

Az ösztöndíj havi összege: 5000,- Ft.

A pályázatok beadásának határideje:

2000. július 14-e.

A postai úton legkésőbb 2000. július 14-én 24.00 óráig feladott, személyes benyújtás esetén legkésőbb 2000. július 14-én 14.00 óráig behozott pályázatokat fogadjuk el. A pályázati adatlap és annak kitöltéséhez szükséges pályázati felhívás beszerezhető a MNEK Közalapítvány irodáján (Budapest, V. ker., Akadémia út 3. II/240.), vagy postai úton a pályázó nevére megcímezett, felbélyegzett válaszboríték ellenében (1387 Budapest 62., Pf. 25.), illetve lehívható az alábbi internet címen: <http://www.romapage.c3.hu>, w3.data-net.hu/mnckk. A hiányos, aláírás nélküli vagy elkésett pályázatok érvénytelenek, azokat a döntést követő 3. hónap után megsemmisítjük.

A pályázatok elbírálásának ideje: 2000. szeptember 28. (A kuratórium az elbírálás időpontjának változtatási jogát fenntartja.) Az eredményről minden pályázót írásban értesítünk. A kuratórium döntése ellen fellebbezésre nincs lehetőség!

Csatolandó!

- kitöltött adatlap,
- önéletrajz magyarul és kisebbségi anyanyelven (a pályázó az önéletrajzban térjen ki iskolai

munkájára, tanulmányi versenyeken elért eredményeire, távlati céljaira, ambícióira és adjon számot, valamely kisebbségi közösségben végzett tevékenységéről),

- a legutolsó befejezett tanév végi bizonyítvány fénymásolata (akik a 2000/2001-es tanévben kezdik meg középiskolai tanulmányaikat, a 8. osztályos év végi iskolai bizonyítvány fénymásolatát),
- kisebbségi önkormányzat, bejegyzett kisebbségi szervezet, egyesület írásbeli ajánlása, (több ajánló esetén az egyik, kötelezően valamely kisebbségi önkormányzat, bejegyzett kisebbségi szervezet, egyesület legyen! Az ajánlat a pályázó kisebbségi aktivitására utaljon!)
- alapfokú nyelvvizsga bizonyítvány vagy az illetékes Országos Önkormányzat oktatási bizottsága által kiállított, anyanyelvtudásról szóló vélemény,
- 100,- Ft-os postai bélyeg.

A pályázatokat 1 példányban kérjük benyújtani az alábbi címre: levélcím: MNEK Közalapítvány 1387 Budapest 62., Pf. 25. Személyes beadás esetén: Budapest, V. ker., Akadémia u. 3. II/240.

A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány 2000/2001-es tanévi tanulmányi ösztöndíj-pályázati felhívása „Középfokú” oktatási intézmények Cigány/Roma tanulói számára

A MNEK Közalapítvány kuratóriuma tanulmányi ösztöndíj-pályázatot hirdet magyar állampolgárságú, cigány (roma) kisebbséghez tartozó tanulók számára, akik a 2000/2001-es tanévben

- Gimnázium vagy Szakközépiskola utolsó négy évfolyamának esti vagy levelezői oktatási formájában tanuló diákok,
- szakmunkásképző iskola,
- szakiskola tanulói, illetve
- technikus képzésben vagy
- iskarendszerben belül, felsőfokú szakképzést nyújtó képzésben vesznek részt.

Figyelem!

- Csak az a tanuló pályázhat, akinek a
- tanulmányi átlaga legalább 3,0 és elégtelen osztályzat nélkül zárta az előző tanévet! (Az átlag kiszámítását lásd az adatlapon!)

Az ösztöndíj havi összege: 5.000,-Ft.

A pályázatok beadásának határideje:

2000. július 14-e.

A postai úton legkésőbb 2000. július 14-én, 24.00 óráig feladott, személyes benyújtás esetén legkésőbb 2000. július 14-én, 14.00 óráig behozott pályázatokat fogadjuk el.

A pályázati adatlap és annak kitöltéséhez szükséges pályázati felhívás beszerezhető a MNEK Közalapítvány irodáján (Budapest, V. ker., Akadémia u. 3. II/240.), vagy postai úton a pályázó nevére megcímezett, felbélyegzett válaszboríték ellenében (1387 Budapest 62., Pf. 25.), illetve lehívható az alábbi internet címen: <http://www.romapage.c3.hu>, w3.data-net.hu/mnckk. A hiányos, aláírás nélküli vagy elkésett pályázatok érvénytelenek, azokat a döntést követő 3. hónap után megsemmisítjük.

A pályázatok elbírálásának határideje: 2000. szeptember 28-a. (A kuratórium az elbírálás időpontjának változtatási jogát fenntartja.) Az eredményről minden pályázót írásban értesítünk. A kuratórium döntése ellen fellebbezésre nincs lehetőség!

Csatolandó:

- kitöltött adatlap,
- önéletrajz (a pályázó az önéletrajzban térjen ki iskolai munkájára, tanulmányi versenyeken elért eredményeire, távlati céljaira, ambícióira és adjon számot, valamely kisebbségi közösségben végzett tevékenységéről),
- a legutolsó befejezett tanév végi bizonyítvány fénymásolata (akik a 2000/2001-es tanévben kezdik meg a középiskolai tanulmányaikat, a 8. osztályos év végi iskolai bizonyítvány fénymásolatot, akik technikusok képzésben vesznek részt, azok a legmagasabb iskolai végzettségről szóló bizonyítvány fénymásolatot),
- kisebbségi önkormányzat, bejegyzett kisebbségi szervezet, egyesület írásbeli ajánlása, (több ajánló esetén az egyik, kötelezően valamely kisebbségi önkormányzat, bejegyzett kisebbségi szervezet, egyesület legyen! Az ajánlat a pályázó kisebbségi aktivitására utaljon!)
- 100,- Ft-os postai bélyeg.

A pályázatokat 1 példányban kérjük benyújtani az alábbi címre: levélcím: MNEK Közalapítvány 1387 Budapest 62., Pf. 25. Személyes beadás esetén: Budapest, V. ker., Akadémia u. 3. II/240.

A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány a 2000/2001-es tanévi tanulmányi ösztöndíj-pályázati felhívása Felsőfokú oktatási intézmény Cigány/Roma hallgatói számára

A MNEK Közalapítvány kuratóriuma tanulmányi ösztöndíj-pályázatot hirdet magyar állampolgárságú, cigány (roma) kisebbséghez tartozó hallgatók számára, akik a 2000/2001-es tanévben:

- Főiskolán vagy egyetemen az első diploma megszerzéséért tanulnak esti, levelező vagy távoktatási formában,
- illetve azok a másod- vagy további diploma megszerzéséért tanulók, akik nappali, esti, levelező vagy távoktatási formában valamely főiskola vagy egyetem hallgatói.

Az ösztöndíj havi összege: 10.000,- Ft.

A pályázatok beadásának határideje:

2000. szeptember 29-e.

A postai úton legkésőbb 2000. szeptember 29-én 24.00 óráig feladott, személyes benyújtás esetén legkésőbb szeptember 29-én 14.00 óráig behozott pályázatokat fogadjuk el.

A pályázati adatlap és annak kitöltéséhez szükséges pályázati felhívás beszerezhető a MNEK Közalapítvány irodáján (Budapest, V. ker. Akadémia u. 3. II/240.), vagy postai úton a pályázó nevére megcímezett, felbélyegzett válaszboríték ellenében

(1387 Budapest 62. Pf.25.), illetve lehívható az alábbi internet címen: <http://www.romapage.c3.hu>, w3.data-net.hu/mnckk.

A hiányos, aláírás nélküli vagy elkésett pályázatok érvénytelenek, azokat a döntést követő 3 hónap múlva megsemmisítjük.

A pályázatok elbírálásának ideje: 2000. október 26-a. (A kuratórium az elbírálás időpontjának változtatási jogát fenntartja.) Az eredményről minden pályázót írásban értesítünk.

Csatolandó:

- kitöltött adatlap,
- önéletrajz (a pályázó az önéletrajzban térjen ki tanulmányi munkájára, tanulmányi versenyeken elért eredményeire, távlati céljaira, ambícióira és adjon számot valamely kisebbségi közösségben végzett tevékenységéről),
- a legutolsó befejezett tanév végi index fénymásolata (a KREDIT pontokat, illetve azon hallgatóknak, akik külföldön tanulnak, az indexben szereplő eredményeket a helyi szabályozásnak megfelelően az 5 fokozatú értékelésre kérjük átszámítani),

- akik a 2000/2001-es tanévben kezdik meg felsőfokú tanulmányaikat, az érettségi bizonyítvány és a felvételi szöveg érvénytelenek, azokat a döntést követő 3 hónap múlva megsemmisítjük.
- kisebbségi önkormányzat, bejegyzett kisebbségi szervezet, egyesület írásbeli ajánlása. (Több ajánló esetén az egyik, kötelezően valamely kisebbségi önkormányzat, bejegyzett kisebbségi szervezet, egyesület legyen! Az ajánlat a pályázó kisebbségi aktivitására utaljon! A pályázat elbírálásánál a kuratórium döntését segítheti a hallgató tanárának ajánlása is!)
- másod- vagy további diplomás tanulmányok elkerülése esetén az első /előző diplomák/ diploma fénymásolata,
- 100,- Ft-os postai bélyeg.

A pályázatokat 1 példányban kérjük benyújtani az alábbi címre: levélcím: MNEK Közalapítvány 1387 Budapest 62. Pf.25. Személyes beadás esetén: Budapest, V. ker. Akadémia u. 3. II/240.

**Az alábbiakban
a karcagi Zádor úti Általános Iskola
diákjainak írásait közöljük.
Ha ti is kedvet kaptok a betűvetéshez,
küldjete hasonló írásokat.**

Apa

Apa mindig fáradt, mert dolgozik.
Pihen, de keveset
és indul dolgozni máris.

Tanár úr megdicsért engem,
mert szép gólokat lőttem.

Farkas Gábor
8. osztályos tanuló

Este jó!

Este mindig jó, mert végre
kipihenhetem magam.
Mert elfáradok hamar
és alig várom
hogya ágyba bújhassak.

Az én világom

Otthon nagyon jó, vagyis a
házamban. Én mindent
megtennék az emberekért,
hogya ne rosszat csináljanak,
hanem jót.

Anya

Ha anya nem lenne,
én se lennék.
De most ő van, s én is.
Így lett hát anya és lánya.

Nem tudom mit csináljak

Nem tudom, hogya mit csináljak.
Egész nap ülök, csak várom,
hogya valaki észrevegyen,
mert csak ülök és várom
a jó szerencsét!

Szeretettel

Én nagyon szeretem a barátaimat,
de főként a testvéreimet.

Kopasz voltam

Kopasz voltam, és kicsúfoltak.
Ez engem zavart, és
nagyon dühös voltam.
Amikor a barátom is kopasz volt,
én is kinevettem.

Jó

Tegnap jó volt, mert nyertünk a
Ragósok ellen, és

Kiss Judit
8. osztályos tanuló

Varga Krisztlán
7. osztályos tanuló

„Ha táncolok, megáll a világ...”
Farkas Marianna 3. o.
Általános Iskola, Kunmadaras

Édesanyám

Édesanyám figyelj meg,
hogyan nővök
Ígérem, ha felnövök ezt mind
meghálálom Neked,
és én is figyelni fogok Rád.

Jónás Henrietta
7. osztályos tanuló

Gyerekeknek lenni

Gyerekeknek lenni nem mindig jó.
Mert nem azt csinálsz,
amit te akarsz.
Ha azt mondják a szüleid, hogya
te nem mehetsz el ide vagy oda,
akkor nem tudod, hogya
mit csinálj inkább.

Palotai Zsigmond
7. osztályos tanuló

Segítek az embereken

Már felnőttem, de csak félig.
De már választhatok nyugodtan,
hogya mi lesz velem nagy koromban.
Én majd ápolónő leszek
És majd segítek az embereken
Majd segítek az embereken
Később kapok érte érdemjegyet.

Iskola

Mikor iskolába járunk
Azt kívánjuk, hogya „bárcsak
ne kéne jönni iskolába”, de
ha már elballagunk
azt kívánjuk: „Bárcsak újra
járnánk ebbe az iskolába!”

Gyöngyösi Zsuzsa
8. osztályos tanuló

„Kisfiú” Farkas Éva 7. o. Általános Iskola, Jászfényszaru

F E J T Ö R Ö K

Kedves Gyerekek!

Gondolom, már élvezitek a nyári szünidő örömeit, főleg akkor, ha a tanév végi bizonyítványotokban is jó osztályzatok szerepelnek.

Ez a gyermekoldal kissé különleges lesz, mert cigány témák jelennek meg a rejtvényekben, fejtörőkben. Gondolom, örültök a témaváltásnak! Szórakozzatok jól!

Ismered a cigányszármazású írókat, költőket!

Mi a nevük?

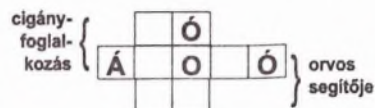
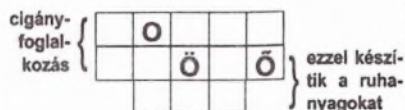
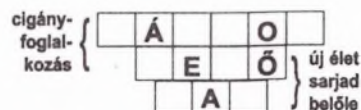
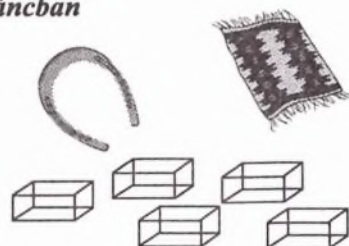
B - R - K - R - L Y

F - R K - S K - L M - N

L - K - T - S M - N Y H - R T

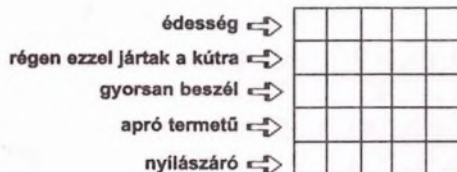

Ősi cigányfoglalkozások a szó-
láncban

A cigányok őshazája

A rejtvényben a cigányság őshazájának neve szerepel, ami átlósan indul a jobb felső sarokból, a bal alsó sarokba

Mondatkiegészítés

– A cigányok szólásvilágából

A férfiak disze a
A nők disze a
Az utcán mennek a férfiak,
mögöttük az

A pontok helyére beírt szavakat kérjük beküldeni!

A cigányság jelképei

Húzd alá a megfelelő szavakat!

A cigányzászló

egy
három
két

 színből áll.

Ezek a

zöld
piros
kék

 színek.

A cigányhimnusz

kettő
egy
három

versszakból áll.

Az aláhúzott szavakat kérjük beküldeni!

A rejtvényekhez jó szórakozást kívánunk

Az oldalt összeállította: Bujdosó Jánosné

Rendőrnapi a Roma esélyben

Motoros és kutyás rendőrök „foglalták el” a minap a szolnoki „Roma Esély” Alternatív Alapítványi Középiskola, Szakiskola és Kollégium udvarát. A többségében cigány gyerekeket oktató intézmény ugyanis rendőrnapi adott otthont.

A nebulók a kora reggeltől késő délutánig tartó színes program kavalkádban azonban nemcsak a motoros rendőrök ügyességének, a mindent kiszimatoló rendőrkutyáknak tapsolhattak, hanem saját ismereteiket is próbára teheték. Egyszerre öt helyszínen folytak a vetélkedők, ahol művel-

tségüket, állampolgári ismereteiket, KRESZ-, cigány néptörténeti, valamint a kábítószeres veszélyeiről szerzett tudásukat teheték próbára. Mindezek mellett a fiatalok rendőrtisztektől hallhattak arról, bajban hová fordulhatnak segítségért, míg a Kisebbségi

Rendőrnapi a Roma Esélyben

Jogvédő Egyesület vezetőjétől, *dr. Pálfi Miklóstól* megtudhatták, mit is jelent a jogvédelem.

E különleges, mindeddig példa nélküli iskolai rendőrnapi alapját az az együttműködés adta, mely 1995-ben kezdődött az Országos Cigány Önkormányzat és a Belügyminisztérium között – tudtuk meg az iskola igazgatójától. *Csillei Béla* érdeklődésükre elmondta, az elmúlt hónapokban már többször tartottak az intézményben előadásokat a bűnmegelőzésről, a drog- és alkoholfogyasztás veszélyeiről a megyei rendőr-főkapitányság munkatársai. A rendőrnapi azonban az volt a célja, hogy közelebb hozza egymáshoz a romákat és a rendőröket. Ahogy azt *Mészáros János* százados megfogalmazta: igazolni, a rendőrök feladata nem a büntetés, hanem a védelem.

Ezt, a rendőrök és a cigányság között még meglévő űr csökkentését tartotta legfontosabbnak az Országos Cigány Önkormányzat elnöke. *Farkas Flórián* szerint Szolnok ebben a tekintetben is modell. Am hogy ez a modell mennyire lesz sikeres, eredményes, az épp annyira múlik a rendőrségen, mint a romákon. A cigány politikus szerint azonban hibázni nem lehet, mert az újrakezdésre nincs lehetőség.

Új Néplap
2000. május 31.

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 1176 Ft,
fél évre: 588 Ft,
negyedévre: 294 Ft

A megrendelőlapot és az előfizetési díját a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:

5000 Szolnok,
Aranka utca 3.
Telefon:
(06) 56/372-269

Előfizethető rózsaszínű postai utalványon.

JOGVÉDŐ IRODÁK

Nemzeti és Etnikai Jogvédő Iroda

Irodavezető: *Dr. Furmann Imre*
Cím: 1537 Budapest 114. Pf.: 453/269
Telefon: 303-8973. 314-4998

Szolnoki Kisebbségi Jogvédő Iroda

Irodavezető: *Dr. Pálfi Miklós*
Cím: 5000 Szolnok, Kossuth tér 1
Telefon: (06) 56/411-205

Cigányok Jog- és Érdekvédelemérti Irodája

Irodavezető: *Dr. Kosztics István*
Jogsegélyszolg. vezető: *Dr. Buratt Husam*
Cím: 7621 Pécs, József A. u. 4
Telefon: (06) 72/325-558

Roma Parlament Konfliktusmegelőző és Jogvédő Irodája

Irodavezető: *Dr. Pánczél Márta*
Cím: 1084 Budapest, Tavaszmező ut 6.
Telefon: (06) 1/313-18-87

Roma Polgárjogi Alapítvány Jogvédő Iroda

Irodavezető: *Horváth Aladár*
Cím: Budapest VIII., Dob u. 105.
Telefon: 352-4500. 352-4502

Pentru Voi - Tiertetek Zala Megyei Kisebbségek Jogvédő Szervezete

Jogász: *Dr. Hard Ferenc*
Cím: Zalaegerszeg, Kossuth út 43. I. emelet
Telefon: (06) 96/330-479

Országos vásárok naptára

2000. július hónapra

Július 3., hétfő

Csongrád -oá,
Putnok -oák,

Július 4., kedd

Cegléd -oá,
Nagykanizsa -oák,
Pápa -oá,

Július 5., szerda

Miskolc -oák,
Szeghalom -oák,
Tura -oák,

Július 6., csütörtök

Ónod -oák,
Szeged-
Cserepes sor -ok,
Vésztő -oák,

Július 7., péntek

Boly -oák,
Gyöngyös -oá,
Gyula -oák,
Hódmező-
vásárhely -oá,
Kiskunfélegy-
háza -oák,
Miskolc -ok,

Július 8., szombat

Jászberény -oák,
Kecskemét -ok,
Kecskemét -k-jv,
Kiskundorozs-
ma -ok,
Ózd -oák,
Pécs -ok,

Július 9., vasárnap

Békéscsaba -av,
Dabas -oák,
Dombóvár -ok,
Dunaújváros -oák,
Gödöllő -osk,
Gyoma-
endrőd -oák,
Kaposvár -ok,
Kaposvár -av,
Kecskemét -ok,
Kecskemét -k-jv,

Kiskunfélegy-
háza -oák,
Miskolc -av,
Pásztó -oák,
Pécs -oá,
Pécs -oák,
Pécs -av,
Romhány -oák,
Szekszárd -oák,
Szeged-
Cserepes sor -av,
Szolnok -av,
Tompá -ok,
Tompá -av,
Törtel -oák,
Zalaegerszeg -av,

Július 11., kedd

Pétevársára -oák,
Zalaegerszeg -oák,

Július 12., szerda

Csorna -oák,
Makó -oá,
Mezőcsát -oák,
Miskolc -osk,

Július 13., csütörtök

Gyöngy -oák,
Komádi -oá,
Szeged-
Cserepes sor -ok,

Július 14., péntek

Miskolc -ok,
Sásd -oák,

Július 15., szombat

Bercel -oák,
Kecskemét -ok,
Kecskemét -k-jv,
Mezőberény -oák,
Miskolc -ok,
Mohács -oák,
Pécs -ok,

Július 16., vasárnap

Békéscsaba -av,
Böhönye -oák,
Cegléd -oák,
Dunaföldvár -oák,
Dunaújváros -av,

Heves -oák,
Heves -av+mgv,
Jászkarajenő -oák,
Kaposvár -ok,
Kaposvár -av,
Kecskemét -ok,
Kecskemét -k-jv,
Kiskun-
félegyháza -av,
Kunszent-
miklós -oák,
Miskolc -av,
Mórahalom -oák,
Pécs -oá,
Pécs -oák,
Pécs -av,
Szászvár -oák,
Szászvár -av+mgv,
Szeged-
Cserepes sor -av,
Szentos -oá,
Szolnok -av,
Tiszakécske -oák,
Tokaj -oák,
Vác -oák,

Július 17., hétfő

Nagydorog -oák,
Szendrő -oák,

Július 18., kedd

Soltvadkert -oák,

Július 19., szerda

Hajdúnánás -oák,
Jánoshalma -oák,
Miskolc -osk,

Július 20., csütörtök

Drávfok -oák,
Szeged-
Cserepes sor -ok,

Július 21., péntek

Miskolc -ok,

Július 22., szombat

Kecskemét -ok,
Kecskemét -k-jv,
Kondoros -oák,
Miskolc -ok,

RÖVIDÍTÉSEK

av. = autóvásár
bv. = búcsúvásár
csv. = cserepvasár
k-jv. = közúti jármű vásár
kuv. = kutyavasar
LNv. = Lovas Napok vasara
mgv. = munkagep vasar
nmv. = népművészeti vasar
oa. = országos állatvásár
oák. = országos állat- és kirako vasar
ok. = országos kirako vasar
osk. = országos sertés- és kirako vasar
r. = régiségvásár
bv. = termékbemutató as vásár
üv. = ünnepi vásár

Pécs -ok,
Sárbogárd -oák,

Július 29., szombat

Csanytelek -oák,
Jászárók-
szállás -oák,
Kecskemét -ok,
Kecskemét -k-jv,
Miskolc -ok,
Pécs -ok,

Július 23., vasárnap

Békéscsaba -av,
Dunaújváros -ok,
Kaposvár -ok,
Kaposvár -av,
Kecskemét -ok,
Kecskemét -k-jv,
Kunmadaras -oák,
Miskolc -av,
Nagykőrös -oák,
Pásztó -av,
Pécs -oá,
Pécs -oák,
Pécs -av,
Szekszárd -oák,
Szeged-
Cserepes sor -av,
Szolnok -av,

Július 30., vasárnap

Békéscsaba -av,
Jánoshalma -bv,
Jászákóhalma -bv,
Kaposvár -ok,
Kaposvár -av,
Kecskemét -ok,
Kecskemét -k-jv,
Miskolc -av,
Nagykátá -oák,
Pécs -oá,
Pécs -oák,
Pécs -av,
Pilis -oák,
Ráckeve -oák,
Sikátor -bv,

Július 24., hétfő

Verpelét -oák,

Július 26., szerda

Miskolc -osk,

Július 27., csütörtök

Szany -ok,
Szeged-
Cserepes sor -ok,

Július 28., péntek

Miskolc -ok,

'A vasarnaptart
összeállította'
Wilheim István

